

Opinnäytetyö (AMK)

Sosionomi

MSOSSS16

2018

Palttala Riikka 1602332, Peräkylä Mira 1602351

KOTONA EI OPI SUOMEA

– Lohjan Monitoimikeskus ry:n Kielikahvilat ja Opi suomea –ryhmät osana kotoutumista

Riikka Palttala, Mira Peräkylä

KOTONA EI OPI SUOMEA

-Lohjan Monitoimikeskus ry:n Kielikahvilat ja Opi suomea -ryhmät osana kotoutumista

Tämä opinnäytetyö käsittelee Lohjan Monitoimikeskus ry:n Kielikahviloiden ja Opi suomea -ryhmien merkitystä niihin osallistuvien maahanmuuttajien kotoutumisessa. Keskitymme erityisesti kielitaitoon, sosiaalisten verkostojen muodostumiseen ja osallisuuteen. Päättökysymys on ”Onko osallistuminen matalan kynnyksen kielenopetukseen (Kielikahvilat ja Opi suomea -ryhmät) tukenut kotoutumista?” Käsittelemme aihetta maahanmuuttajien itsensä näkökulmasta.

Käytimme tutkimuksessa menetelmätriangulaatiota eli keräsimme aineistoa useammalla eri tavalla; lomakekyselyllä, yksilöhaastattelulla ja ryhmähaastattelulla. Kysymykset käsiteltiin Kielikahvilassa ja Opi suomea -ryhmässä, ja osallistujia oli 24. Lomake koostui kolmesta kysymyksestä, joihin kuului sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä. Haastatteluissa kävimme yhdessä läpi lomakkeen kysymykset ja keskustelimme niistä laajemmin. Kirjasimme kaikki vastaukset ja kokosimme niistä taulukon.

Vastausten mukaan osallistujat kävivät ryhmissä, koska halusivat oppia suomea, mutta myös sosiaaliset suhteet, mukava ilmapiiri ja suomalaisten tapojen oppiminen innostivat tulemaan. Lähes kaikilla vastaajilla oli parantunut suomen kielen taito ja lähes 90% vastanneista koki, että asiointi, kuten kaupassa käyminen, on helpottunut. Uusia ystävyys-suhteita ryhmissä oli solminut peräti 91 % ja suomalaisia ystäviä ryhmistä oli saanut 78 %. Vastanneiden aktiivisuus työn ja opiskelupaikan haussa oli lisääntynyt ryhmässä käynnin aloittamisen jälkeen. Vastaajien tieto Suomesta ja suomalaisista tavoista oli lisääntynyt.

Lohjan Monitoimikeskuksen ryhmätoimintaan osallistuminen parantaa kävijöiden kielitaitoa, luo sosiaalisia kontakteja niin muihin maahanmuuttajiin kuin suomalaisiin ja voi rohkaista työ- ja opiskelupaikkojen haussa sekä edesauttaa niiden saamisessa. Tutkimusta tarvitaan lisää, jotta voidaan osoittaa, kuinka paljon maahanmuuttajien lisääntynyt aktiivisuus selittyy Monitoimikeskuksen ryhmiin osallistumisella. Tuloksia ja niiden syitä voisi syventää esimerkiksi keskustelemalla aiheista osallistujien omalla äidinkielellä tulkin avulla sekä kehittämällä tutkimuslomaketta ja haastattelukysymyksiä pidemmälle.

ASIASANAT:

maahanmuuttotyö, kotoutuminen, kielitaito, kielenopetus, matalan kynnyksen toiminta, osallisuus, sosiaaliset verkostot, merkitys, kolmas sektori

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Bachelor of social sciences

2018 | Total number of pages

Riikka Palttala, Mira Peräkylä

YOU DON'T LEARN FINNISH BY STAYING HOME

- Lohjan Monitoimikeskus ry's Language cafes and Learn Finnish -groups as a part of integration

This thesis discusses the significance of Lohjan Monitoimikeskus ry's Kielikahvila and Opi suomea groups in the integration of the attending immigrants. We focus specifically on language skills, social networking and inclusion. The main research question is "Has participation in low-threshold language education (Kielikahvilat ja Opi suomeksi) supported integration?" We are discussing the issue from the viewpoint of immigrants themselves.

We used methodological triangulation in the study, that is, we collected material in several different ways; a questionnaire, an individual interview, and a group interview. The questions were discussed in Kielikahvila and Opi suomea groups. There were 24 participants. The form consisted of thirteen questions including both structured and open questions. In the interviews we went through the questions of the form together and discussed them more widely. We wrote down all the answers and gathered a table of them.

According to the responses, participants attended groups because they wanted to learn Finnish. Also social relationships, comfortable atmosphere and learning Finnish manners inspired them to come. Almost all the respondents had improved their skills in Finnish. Almost 90% of the respondents felt that running errands such as shopping have become easier. As many as 91 % had made new friends in the groups and 78 % had made their Finnish friends. The respondents' activity in searching job or education had increased in the group. Also the knowledge about Finland and Finnish manners had increased.

Participation in the groups of Lohjan Monitoimikeskus enhances language skills and creates social contacts with other immigrants as well as Finnish people. It may encourage in the search for work and education and help in finding them. More research is needed to show how much the participation in the groups is involved in the increased activity of the immigrants. The results and their causes could be deepened, for example, by discussing topics in the native language of the participants with the help of an interpreter and also by developing the questionnaire further.

KEYWORDS:

immigration work, integration, language skills, language education, participation, involvement, social networks, low-threshold activities, third sector, signification

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO	7
1 JOHDANTO	8
2 TOIMEKSIANTO	10
2.1 Lohjan Monitoimikeskus ry	10
2.2 Tutkimus kielikahviloiden ja Opi suomea –ryhmien merkityksestä	10
2.3 Tuloksellisuus- ja vaikutus selvitys antamassa pohjatietoja	11
3 MAAHANMUUTTAJAT	12
3.1 Maahanmuuttosanakko	12
3.2 Maahanmuuttajat Suomessa	12
3.3 Maahanmuuttajat Lohjalla	13
4 KOTOUTUMINEN	15
4.1 Mitä on kotoutuminen?	15
4.2 Kotoutumisen mittaaminen	16
4.3 Kielitaidon merkitys	16
4.4 Osallistuminen ja aktiivisuus osana kotoutumista	18
4.5 Sosiaalisen verkoston merkitys kotoutumisessa	18
5 KOTOUTTAMISPALVELUIDEN JÄRJESTÄMINEN	20
5.1 Maahanmuuttoa koskevia kansainvälisiä ja kansallisia lakeja ja säädöksiä	20
5.2 Kotoutumisen edistämistä tukee oma laki	21
5.3 Kunnan kotouttamistoimenpiteet	22
5.4 Kolmannen sektorin rooli kotouttamisessa	23
6 VAIKUTUKSEN JA MERKITYKSEN MITTAAMINEN	24
6.1 Vaikutuksen mittaaminen laadullisissa käsitteissä	24
6.2 Tapauskohtainen realistinen arviointi aikuissosiaalityön vaikuttavuuden mittaamisessa	24
6.3 Työministeriön Kotouttamisen vaikuttavuus ja mittaaminen -projekti	25
7 TUTKIMUSKYSYMYKSET	27
7.1 Päättökysymykset ja -teemat	27

7.2 Aiemman tutkimuksen hyödyntäminen	28
8 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	29
8.1 Tutkimusmenetelmä	29
8.2 Kyselytutkimuksessa hyödynnetyt työkalut	29
8.3 Tutkimuslomakkeen kysymykset	30
8.4 Tutkimuksen eteneminen	31
8.5 Eettisyys	32
8.6 Kulttuurisensitiivisyys	32
8.7 Kielelliset haasteet	33
8.8 Tutkimusaineiston riittävä määrä	33
9 TULOKSET	34
9.1 Tutkimusaineisto	34
9.2 Käyntiaktiivisuus ja syyt tulla ryhmään	35
9.3 Kielitaidon muutoksesta kertovat tulokset	37
9.4 Sosiaalisten verkostojen muodostumisesta ja aktivoitumisesta kertovat tulokset	38
9.5 Muita tärkeiksi koettuja merkityksiä toiminnassa	41
10 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA KEHITTÄMISEHDOTUKSIA	42
10.1 Monitoimikeskuksen sijainti ja matalan kynnyksen toiminta sitouttivat kävijät toimintaan	42
10.2 Kielitaito on parantunut ja se on helpottanut arkea	43
10.3 Uusia ystäviä sekä vuorovaikutusta	44
10.4 Työn hakeminen vaatii kielitaitoa	45
10.5 Osallisuutta, osallistumista, tietoa Suomesta ja kulttuurista	46
11 TUTKIMUKSEN ARVIOINTI	48
11.1 Toteutuiko tutkimuksen validiteetti?	48
11.2 Toteutuiko tutkimuksen reliabiliteetti?	49
11.3 Laadullisen tutkimuksen joustavuus ja muotoutuminen prosessissa	49
11.4 Jatkotutkimustarpeet	49
LÄHTEET	50

LIITTEET

Liite 1. Kyselylomake

KUVIOT

Kuvio 1 Vuonna 2016 EU:n ulkopuolelta tulleille myönnetyt oleskeluluvat	13
Kuvio 2 Tutkimuksemme teemat	28
Kuvio 3 Kävijöiden käyntiajat ryhmissä	35
Kuvio 4 Vastaajien käyntikerrat Kielikahvilassa	35
Kuvio 5 Vastaajien käyntikerrat Opi suomea -ryhmässä viikkoa kohden	36
Kuvio 6 Kysymys 8:n vastausten jakautuminen	38
Kuvio 7 Oletko saanut työtä tai opiskelupaikan	39

TAULUKOT

Taulukko 1 Kansalaisuudet	14
Taulukko 2 Kielijakauma	14
Taulukko 3 Oletko käynyt myös muissa ryhmissä	39
Taulukko 4 Oletko saanut työtä tai opiskelupaikan? Sukupuoli- ja ikäjakaumat	40

KÄYTETYT LYHENTEET TAI SANASTO

Kiintiöpakolainen	YK:n pakolaisjärjestön pakolaiseksi katsoma henkilö, jolle on myönnetty maahantulolupa Suomeen pakolaiskiintiön puitteissa. (Lohjan kaupunki 2013, 4)
Kotouttaminen	Viranomaistahojen toteuttamia toimenpiteitä kotoutumisen edistämiseksi. (Lohjan kaupunki 2013, 5.)
Kotoutuminen	Yksilön sopeutumista ja asettumista uuteen kotimaahansa, säilyttäen kuitenkin oman kulttuurisen identiteettinsä. Voi olla rakenteellista, kulttuurista, poliittista, sosiaalista ja samastumisena ilmenevää. Voidaan mitata esimerkiksi työllistymisellä, kielitaidolla, sosiaalisilla verkostoilla sekä perhesuhteiden tilanteella. (Rasilainen 2016, 19-25.)
Maahanmuuttaja	Maasta toiseen muuttava henkilö. Yleiskäsite, joka koskee kaikkia eri perustein muuttavia henkilöitä. (Lohjan kaupunki 2013, 4.)
Menetelmätriangulaatio	Useiden tiedonhankintamenetelmien käyttäminen tutkimuksen aineiston keräämisessä
OECD	Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, eng. The Organisation for Economic Co-operation and Development
Pakolainen	Ulkomaalainen, jolla on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Pakolaisaseman saa henkilö, jolle jokin valtio antaa turvapaikan tai jonka YK:n pakolaisjärjestö (UNHCR) katsoo olevan pakolainen. (Lohjan kaupunki 2013, 4.)
SIB-hanke	Kotouttamisen SIB-hanke (Social Impact Bound) on Työ- ja elinkeinoministeriön toteuttama hanke, jonka tarkoitus on nopeuttaa maahanmuuttajien työllistymistä.
STEA	Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus
Turvapaikanhakija	Henkilö, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta. Henkilöllä ei ole vielä oleskelulupaa Suomessa. (Lohjan kaupunki 2013, 4.)
TVS	Tuloksellisuus- ja vaikutusselvitys
UNHCR	YK:n pakolaisjärjestö, eng. United Nations High Commissioner for Refugees

1 JOHDANTO

Opinnäytetyö käsittelee Lohjan monitoimikeskuksen Kielikahvila- ja Opi suomea -ryhmien merkitystä niissä käyvien maahanmuuttajien kotoutumisessa. Kotoutumisen osa-alueita ovat työllisyys, koulutus, terveys ja hyvinvointi, asuminen, osallistuminen sekä kaksisuuntainen kotoutuminen (Kotouttamisen osaamiskeskus 2013). Tässä opinnäytetyössä keskitymme erityisesti kielitaitoon ja sosiaalisten verkostojen muodostumiseen sekä myös lisääntyvän kielitaidon mahdollistaman osallistumisen ja osallisuuden kokemukseen ja sen merkitykseen kotoutumisessa. Käsittelemme aihetta maahanmuuttajien itsensä näkökulmasta.

Koko Eurooppaa on viimeisten vuosien aikana kohdannut pakolaiskriisi, jonka mittasuhteet ovat yllättäneet monet maat. Vuonna 2015 Suomessa oli turvapaikanhakijoita ennätysmäärä, 32 500 henkilöä (Kerkelä, 2017.) Vuosi 2015 oli muutosten vuosi myös Lohjalle. Kaupunki muutti silloin linjaansa maahanmuuttajien suhteen ja otti vastaan Syyriasta tulevia kiintiöpakolaisia. Vuonna 2015 perustettiin aikuissosiaalityön yhteyteen erillinen maahanmuuttotiimi, jonka tärkeimpiä perustehtäviä on kansainvälistä suojelua saavien kuntalaisten ohjaus ja neuvonta. Lohjan kaupungin maahanmuuttajapalvelujen piirissä on tällä hetkellä noin 100 henkilöä.

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n tuore raportti (2018) käsittelee maahanmuuttoa, kotoutumista ja kotouttamista Suomessa erityisesti työelämätaitoja painottaen. Sen mukaan täällä tehty kotouttamistyö on oikeansuuntaista, mutta erityistä huomiota tulisi kiinnittää naisten ja lasten kotouttamiseen. Raportissa painotetaan suomen kielen oppimisen merkitystä kotoutumisessa, sillä se on avain työelämään, opiskeluun ja yhteiskuntaan integroitumiseen. Kielen oppimisessa on kansainvälisesti vertailtuna Suomessa selkeitä vaikeuksia. (OECD 2018, 27-28.)

Työ- ja elinkeinoministeriön kotoutumisen kokonaiskatsauksessa käytiin läpi maahanmuuttajabarometrissä kysytyjä kotoutumisen indikaattoreita maahanmuuttajien itsensä näkökulmasta. Barometrissa todettiin, että kotoutumisen käsite on moniselitteinen ja kielitaidon haasteiden takia vaikeahko käsite, joka rinnastuu viihtymiseen. Barometrin mukaan maahanmuuttajat näkivät tärkeimpinä kotoutumisen tekijöinä työllistymisen, kielitaidon sekä turvallisuuden. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013, 15.)

Päätutkimuskysymyksemme on ”Onko osallistuminen matalan kynnyksen kielenopetukseen (Kielikahvilat ja Opi suomea -ryhmät) tukenut kotoutumista?” Tämän alakysymyksinä olivat ”Onko osallistuminen vaikuttanut kielen oppimiseen?”, ”Onko osallistuminen vaikuttanut sosiaalisiin suhteisiin?”, ”Onko osallistuminen vaikuttanut aktiivisuuteen ja asiointiin muualla?”, ”Miksi osallistutaan? Ovatko osallistujien tavoitteet toteutuneet?” sekä ”Onko se, että toiminta on matalan kynnyksen toimintaa, vaikuttanut osallistumiseen?”

Käytimme tutkimuksessamme menetelmätriangulaatiota eli keräsimme aineistoa useammalla eri tavalla; lomakekyselyllä, yksilöhaastattelulla ja ryhmähaastattelulla. Kysymykset käsiteltiin Kielikahvilassa ja Opi suomea -ryhmässä meidän tai ohjaajan kanssa toukokuussa ja lokakuussa 2018. Osallistujia oli 24. Lomake koostui kolmestatoista kysymyksestä, joihin kuului sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä. Haastatteluisa kävimme yhdessä läpi lomakkeen kysymykset ja keskustelimme niistä laajemmin. Ryhmähaastatteluun osallistui kolme henkilöä ja lisäksi haastattelimme kahta myös yksilöhaastatteluna. Kirjasimme kaikki vastaukset ja kokosimme niistä taulukon.

Haasteena tutkimuksessa oli kohderyhmän vaihteleva suomen kielen taito, joka voi vaikuttaa tutkimuksen tulosten luotettavuuteen. Pyrimme sekä kirjallisen (lomake) että suullisen (haastattelu) kielen käytön avulla, ohjaajan läsnäololla ja tutun ryhmän tuella minimoimaan tämän haasteen vaikutusta. Osa vastaajista käytti englantia, koska he osasivat sitä paremmin kuin suomea.

Vastausten mukaan osallistujat kävivät ryhmissä, koska halusivat oppia suomea, mutta myös sosiaaliset suhteet, mukava ilmapiiri ja suomalaisten tapojen oppiminen innostivat tulemaan. Lähes kaikilla vastaajilla oli parantunut suomen kielen taito ja lähes 90% vastanneista koki, että asiointi, kuten kaupassa käyminen, on helpottunut. Vastanneiden aktiivisuus työn ja opiskelupaikan haussa oli lisääntynyt ryhmässä käynnin aloittamisen jälkeen.

Tutkimusta tarvitaan lisää, jotta voidaan osoittaa, missä määrin maahanmuuttajien lisääntynyt aktiivisuus selittyy Monitoimikeskuksen ryhmiin osallistumisella. Tuloksia ja niiden syitä voisi syventää esimerkiksi keskustelemalla aiheista osallistujien omalla äidinkielellä tulkin avulla sekä kehittämällä tutkimuslomaketta pidemmälle.

2 TOIMEKSIANTO

2.1 Lohjan Monitoimikeskus ry

Lohjan Monitoimikeskus ry on perustettu vuonna 1997. Sen toimintaperiaatteena on edistää kotoutumista ja monikulttuurista kohtaamista Lohjan ja Vihdin alueella. Yhdistys järjestää monikulttuurisena matalan kynnyksen ryhmätoimintana kielikahviloita sekä Opi suomea -ryhmiä. Kohderyhmänä monikulttuurisessa toiminnassa ovat alueen aikuiset maahanmuuttajat sekä kaikki, jotka ovat kiinnostuneita eri kulttuureista. (Lohjan monitoimikeskus.) Monitoimikeskuksessa on tällä hetkellä kolme vakituista työntekijää sekä lukuisia vapaaehtoisia vetämässä ryhmätoimintaa. Toiminnan rahoitus tulee STEA:lta eli Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskuksesta ja sitä haetaan vuosittain. Toiminta on määritelty pitkäaikaiseksi hankkeeksi. (Riisalo 2018.)

Kielikahvilat kokoontuvat kaksi kertaa viikossa ja niissä keskustellaan eri aiheista kahvikupin ja pienen purtavun äärellä. Keskustelun aiheet ja teemat vaihtelevat ja niissä kuunnellaan myös osallistujien toiveita. Keskusteluhetket voivat olla myös toiminnallisia, jolloin tekemisen ohessa käydään keskustelua ja kävijöille tulee samalla myös uutta sanastoa. Tekeminen rohkaisee myös sosiaaliseen kanssakäymiseen yhdessä toimimisen kautta ja vuorovaikutuksesta tulee spontaania ja käytännönläheistä. Toiminta on ns. matalan kynnyksen toimintaa, eli kahviloihin ei tarvitse ilmoittautua etukäteen eikä niissä tarvitse käydä joka viikko. Niihin voikin poiketa myös hetken mielijohteesta. Kävijämäärä on vaihdellut, mutta keskimäärin kävijöitä on vapaaehtoisten lisäksi viidestä kymmeneen. Opi suomea -ryhmät kokoontuvat kolme kertaa viikossa ja maahanmuuttajat opiskelevat niissä suomea yhdessä kantaväestöön kuuluvien vapaaehtoisten kanssa. Opiskelumateriaali tulee Monitoimikeskukselta. (Riisalo 2018.)

2.2 Tutkimus kielikahviloiden ja Opi suomea -ryhmien merkityksestä

Saimme toimeksiannon tutkia opinnäytetyössämme Lohjan Monitoimikeskuksen Kielikahvila- ja Opi suomea -ryhmien merkitystä kävijöiden kotoutumisessa. Tutkimme, miten tällainen matalan kynnyksen toiminta vaikuttaa kielen oppimiseen ja opiskelumotiivaation ja onko siitä koettu olevan hyötyä kotoutumisprosessissa ja omassa integroitumisessa suomalaiseen yhteiskuntaan. Monitoimikeskuksen hallitus esitti toiveen, että

tutkimme asiakasnäkökulmaa kotoutumisen näkökulmasta, sillä sitä puolta ei ole aiemmin tutkittu tarkemmin. Tutkimuksen tuloksia hyödynnetään toiminnan kehittämisessä.

2.3 Tuloksellisuus- ja vaikutus selvitys antamassa pohjatietoja

Lohjan Monitoimikeskuksen tulee teettää toiminnasta joka toinen vuosi Tuloksellisuus- ja vaikutus selvitys (TVS). Selvitys tehdään STEAlle, joka myöntää rahoituksen. TVS-selvityksessä ei ole käytetty taustalla kotoutumiseen liittyvää tietoperustaa. Tutustuimme viimeisimpään selvitykseen, joka käsittelee toimintavuotia 2015-2016. Sen mukaan kävijämäärä oli tutkittavana ajankohtana yli kaksinkertaistunut, mikä on hyvä tulos. Kohderyhmältä oli kerätty palautetta kyselylomakkeella sekä keskustelemalla. Selvityksen mukaan toiminnan vaikutuksina voidaan pitää osallistujien sosiaalisen elämän ja elämänlaadun parantumista sekä aktiivisempaa osallistumista kunnan tarjoamiin palveluihin. Selkeä osoitus tästä on myös kohderyhmän halu vaikuttaa Monitoimikeskuksen tarjoamiin toimintoihin niin aktiivisen osallistumisen, uusien toimintojen ideoimisen kuin vapaaehtoistoiminnan kautta. Kohderyhmä oli myös ollut aiempaa aktiivisempi työ- ja opiskelupaikkojen haussa.

Hyödynnämme tulosten analysoinnissa ristiin oman tutkimuksemme tuloksia sekä Monitoimikeskuksen laatiman TVS:n tuloksia, sillä ne tukevat toisiaan.

3 MAAHANMUUTTAJAT

3.1 Maahanmuuttosananasto

Maahanmuuttajalla tarkoitetaan maasta toiseen muuttavaa henkilöä. Se on yleiskäsite, joka koskee kaikkia eri perustein muuttavia henkilöitä. (Lohjan kaupunki 2013, 4.)

Pakolainen on ulkomaalainen, jolla on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi alkuperän, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Pakolaisaseman saa henkilö, jolle jokin valtio antaa turvapaikan tai jonka YK:n pakolaisjärjestö (UNHCR) katsoo olevan pakolainen. (Lohjan kaupunki 2013, 4.)

Kiintiöpakolainen on YK:n pakolaisjärjestön pakolaiseksi katsoma henkilö, jolle on myönnetty maahantulolupa Suomeen pakolaiskiintiön puitteissa. (Lohjan kaupunki 2013, 4.)

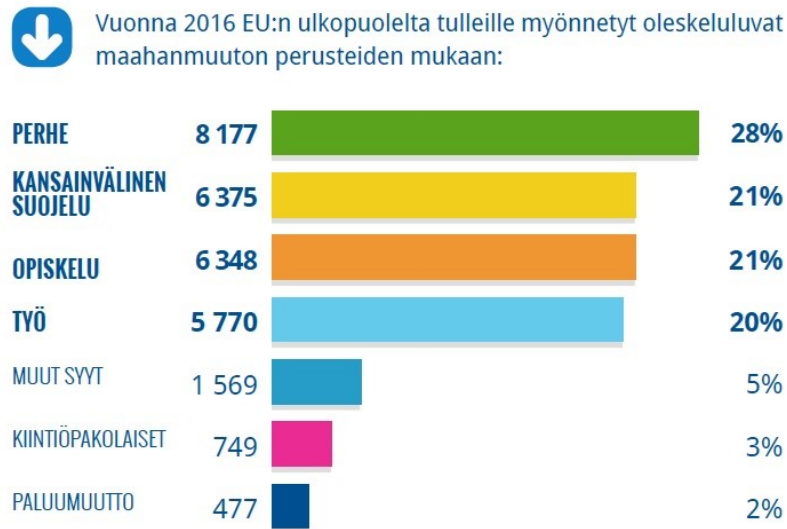
Turvapaikanhakija on henkilö, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta ja jolla ei ole vielä oleskelulupaa Suomessa. (Lohjan kaupunki 2013, 4.)

3.2 Maahanmuuttajat Suomessa

1900-luvulla suomalaisten maastamuutto suuntautui Amerikkaan ja Ruotsiin. Suomeen muuttavat olivat pääosin paluumuuttajia. Suomen pakolaisavustuskeskus perustettiin 1922, kun Suomeen oli saapunut suuri määrä pakolaisia Neuvosto-Venäjältä. Maahanmuutto lisääntyi jälleen voimakkaasti 1990-luvulla ja jatkuu yhä 2000-luvulla.

Tilastokeskuksen (2018) mukaan ulkomaalaistaustaisia oli Suomessa vuoden 2017 lopussa noin 385 000 eli 7 % koko väestöstä. Heistä 213 000 eli 55 % asui Uudellamaalla ja 100 000 eli 26 % Helsingissä. Ulkomaalaistaustaisten asuminen on keskittynyt pääkaupunkiseudun lisäksi suurimpiin kaupunkeihin, mutta on niissä huomattavasti vähäisempää. Maahanmuuttoviraston (2016) mukaan Suomessa oli vuoden 2016 lopussa vakinaisesti asuvia ulkomaalaisia lähes 250 000. Eniten heitä oli Venäjältä, Viirosta, Ruotsista, Irakista, Afganistanista, Thaimaasta, Kiinasta ja Somaliasta.

Suurin osa maahanmuuttajista tulee Suomeen perhesyistä (kuvio 1). Seuraavaksi merkittävimpiä syitä ovat kansainvälinen suojelu, opiskelu ja työ.

Kuvio 1 Vuonna 2016 EU:n ulkopuolelta tulleille myönnetyt oleskeluluvat maahanmuuton perusteiden mukaan. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2018)

Koko Eurooppaa on viimeisten vuosien aikana kohdannut pakolaiskriisi, jonka mittasuhteet ovat yllättäneet monet maat. Lähi-idän tilanne, etenkin Syyriassa, on saanut miljoonat ihmiset pakenemaan kotimaastaan ja etsimään turvaa. Vuonna 2015 Suomessa oli turvapaikanhakijoita ennätysmäärä, 32 500 henkilöä (Kerkelä, 2017.) Vuonna 2016 turvapaikanhakijoita oli 5651 henkilöä, eniten Afganistanista ja Irakista (Maahanmuuttovirasto 2016). Kiintiöpakolaisia otettiin Suomeen ko. vuonna 749 henkilöä, joista valtaosa Syyriasta. Myös vuonna 2017 otettiin sama määrä kiintiöpakolaisia. (Maahanmuuttovirasto 2017.)

3.3 Maahanmuuttajat Lohjalla

Lohjan asukasluku vuonna 2017 oli 46 785 henkilöä, josta ulkomaalaisia oli 3,1 % eli 1463 henkilöä. Tämä on 1,8 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2000, mutta 1,4 prosenttiyksikköä alle maan keskiarvon vuonna 2017 (Taulukko 1). Myös muiden kuin suomen- ja ruotsinkielisten osuus oli Lohjalla vuonna 2017 korkeampi kuin vuonna

2000, 2,8 prosenttiyksikköä, mutta 2,7 prosenttiyksikköä pienempi kuin koko maassa vuonna 2017 (Taulukko 2). (Lohjan kaupunki 2018b.)

Taulukko 1 Kansalaisuudet 1.1. (%) (Lohjan kaupunki 2018b)

	Lohja 2000	Lohja 2017	Koko maa 2017
Suomen kansalaisia	98,7	96,9	95,5
Ulkomaan kansalaisia	1,3	3,1	4,5

Taulukko 2 Kielijakauma 1.1. (%) (Lohjan kaupunki 2018b)

	Lohja 2000	Lohja 2017	Koko maa 2017
Suomenkielisiä	94,9	92,4	87,9
Ruotsinkielisiä	3,7	3,5	5,2
Muunkielisiä	1,3	4,1	6,8

Vuosi 2015 oli muutosten vuosi myös Lohjalle. Kaupunki otti silloin vastaan Syyriasta tulevia kiintiöpakolaisia. Lohja oli aiemmin ottanut pakolaisia Somaliasta 1990-luvulla. Lohjan kaupungilla on nyt aikuissosiaalityön yhteydessä erillinen maahanmuuttotiimi, jonka tärkeimpiä perustehtäviä on kansainvälistä suojelua saavien kuntalaisten ohjaus ja neuvonta. Lohjan kaupungin maahanmuuttajapalvelujen piirissä on tällä hetkellä noin 100 henkilöä. Lohjalle on kiintiöpakolaisten lisäksi muuttanut myös itsenäisesti oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita tai kuntapaikan saaneita turvapaikanhakijoita. Valtaosa maahanmuuttajista on lapsiperheitä, mutta on myös lapsettomia pariskunta sekä yksin asuvia. Lohjalla on myös alle 25-vuotiaiden yksin maahan tulleiden nuorten perheryhmäkoti. (Lohjan kaupunki 2018a.)

4 KOTOUTUMINEN

4.1 Mitä on kotoutuminen?

Kotoutumisella tarkoitetaan maahanmuuttajan sopeutumista yhteiskuntaan. Kotoutuminen voi olla rakenteellista, kulttuurista, poliittista, sosiaalista ja samastumisena ilmenevää. Suomeen muuttanut maahanmuuttaja voi kotoutua eri tahdissa eri osa-alueilla. Eri osa-alueet kuitenkin vaikuttavat toisiinsa ja esimerkiksi rakenteellinen kotoutuminen, jossa maahanmuuttaja on päässyt vaikkapa koulu- tai työelämän piiriin vaikuttaa myös hänen sosiaaliseen kotoutumiseensa. (Rasilainen 2016, 19.) Uudet opinnot tai työpaikka tuovat hänelle uusia kontakteja, usein myös kantaväestöstä. Toisaalta sosiaalinen aktiivisuus ei taas takaa rakenteellista kotoutumista, sillä esimerkiksi työttömänä maahanmuuttaja jää syrjään työelämän yhteisöistä ja yhteiskunnan työhön liittyvistä toiminnoista. Kulttuurisella kotoutumisella tarkoitetaan tutustumista uuden kotimaan kulttuuriin ja oman paikkansa löytämistä siinä. Samastuminen taas merkitsee uuden kotimaan tapojen omaksumista. (Rasilainen 2016, 20.)

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n tuore raportti (2018) käsittelee maahanmuuttoa, kotoutumista ja kotouttamista Suomessa erityisesti työelämätaitoja painottaen. Sen mukaan täällä tehty kotouttamistyö on oikeansuuntaista ja erityisesti innovatiiviset hankkeet ja projektit, kuten Työ- ja elinkeinoministeriön työllistämisen SIB-hanke, ovat tuottaneet tulosta. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää naisten ja lasten kotouttamiseen. Raportissa painotetaan suomen kielen oppimisen merkitystä kotoutumisessa, sillä se on avain työelämään, opiskeluun ja yhteiskuntaan integroitumiseen. Kielen oppimisessa on kansainvälisesti vertailtuna Suomessa selkeitä vaikeuksia, mikä voi havaita maahanmuuttajien heikosta menestymisestä suomen kielen testeissä. Raportissa kritisoidaan Suomessa vallalla olevaa tapaa opettaa kieltä kurssimuotoisesti luokkahuoneissa ja kerrotaan kielen oppimisen tapahtuvan tehokkaammin ammatillisessa kotoutumiskoulutuksessa ja käytännönläheisissä tilanteissa (OECD 2018, 27-28.)

4.2 Kotoutumisen mittaaminen

Kotoutumista mitataan esimerkiksi kielitaidolla, sosiaalisilla verkostoilla, työllistymisellä, aktiivisella kansalaisuudella ja riippumattomuudella sosiaaliturvasta. Muita huomioitavia seikkoja ovat maahanmuuttajan terveys ja perhesuhteiden tilanne. (Rasilainen 2016, 21.) EU:n ja OECD:n viitekehyksen mukaisesti kotoutumista seurataan kuuden indikaattorin perusteella. Näitä ovat työllisyys, koulutus, terveys ja hyvinvointi, asuminen, osallistuminen sekä kaksisuuntainen kotoutuminen (Kotouttamisen osaamiskeskus 2013).

Työ- ja elinkeinoministeriön kotoutumisen kokonaiskatsauksessa käytiin läpi maahanmuuttajabarometrissä kysytyjä kotoutumisen indikaattoreita maahanmuuttajien itsensä näkökulmasta. Barometrissa todetaan samaa, kuin mitä mekin totesimme omassa tutkimuksessamme. Kotoutumisen käsite on moniselitteinen ja kielitaidon haasteiden takia vaikeahko käsite. Se rinnastuu viihtymiseen. Barometrin mukaan maahanmuuttajat näkivät tärkeimpinä kotoutumisen tekijöinä työllistymisen, kielitaidon sekä turvallisuuden. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2013, 15.)

Tässä opinnäytetyössä keskitymme erityisesti kielitaitoon ja sosiaalisten verkostojen muodostumiseen sekä myös lisääntyvän kielitaidon mahdollistaman osallistumisen ja aktiivisuuden lisääntymiseen.

4.3 Kielitaidon merkitys

Kieli on sosiaalista toimintaa ja sen avulla kerromme vaikkapa itsestämme. Kielen avulla toimimme eri rooleissa elämässämme kotona, työssä, opinnoissa, ystävien kanssa jne. Kieli myös mahdollistaa asioiden hoitamisen, itsensä puolustamisen ja omien rajojen vetämisen. Kielen avulla matkustamme kulttuuriin ja tulkitsemme sitä. Ilman kieltä ei olisi myöskään yhteisöjä eikä sosiaalista toimintaa. Kieltä käytetään siis viestinnän välineenä, se mahdollistaa asioiden kuvaamisen ja sen avulla luodaan sosiaalisia suhteita ja identiteettejä. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 14.)

Sosiaalinen identiteetti määrittelee sen, miten koemme itsemme osana sosiaalista ryhmää ja ympäristöä. Ryhmän merkitys itselle vaikuttaa myös tuohon kokemukseen ja itselle merkittävät ryhmät muokkaavat enemmän sosiaalista identiteettiä. (Augoustinos ym. 2006, 25.) Maahanmuuttaja on ilmaissut itseään kotimaassaan omalla äidinkielel-

lään ja hänen identiteettinsä on rakentunut tuon kielen käsitteistön viitoittamana. Hän on myös kyennyt ilmentämään itseään ja identiteettiään omalla äidinkielellään. Kieli onkin identiteetin tulkki - sen avulla identiteettiä ilmaistaan. Identiteetti muodostuu myös vuorovaikutuksessa muiden kanssa ja siihenkin tarvitaan kieltä. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 64.)

Uudessa kotimaassa maahanmuuttajalla ei ole mahdollisuutta ilmentää itseään ja identiteettiään kantaväestön parissa, ellei hän opi uuden maan kieltä. Kieli on siis myös resurssi. Se joko riittää erilaisiin itsensä ilmaisuihin, valintoihin ja toimintoihin arjessa ja yhteiskunnassa tai sitten resurssi on vajavainen tai puuttuu kokonaan. Tällainen kielitaidon puute rajoittaa konkreettisesti mahdollisuuksia toimia ja ilmaista itseään. (Pietikäinen & Mäntynen 2009, 15.) 31). Maahanmuuttaja kohtaa uudessa maassa vieraan kielen ja kulttuurin ja kotimaassa muodostettu sosiaalinen identiteetti ei siis enää pädekään sellaisenaan. Sosiaaliset kontaktit kantaväestöön saattavat rajoittua aluksi ainoastaan viranomaisiin. Puuttuva kielitaito nostaa kynnystä hakeutua kanssakäymiseen uusien ihmisten kanssa ja usein elämä saattaa vapaa-ajalla kapeutua omaan kotiin. Sosiaaliset suhteet kodin ulkopuolisiin ihmisiin vahvistaisivat heidän elämänlaatuaan ja kotoutumistaan merkittävästi.

Virallisen kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on, että maahanmuuttaja saavuttaa peruskielitaidon, jolla hän pärjää arkielämässä, työssä ja koulutuksessa. Kieli on tavoitteen mukaisesti ensisijaisesti vuorovaikutuksellinen tekijä. Suomen kieli poikkeaa valtaosasta kieliä rakenteeltaan ja sanastoltaan ja on monelle indoeurooppalaista kieltä puhuvalle todella haastava opeteltava. Kielitaidon on todettu karttuvan nopeimmin aidoissa elämän vuorovaikutustilanteissa kuten esimerkiksi työssä. Tässä piileekin ristiriita, sillä peruskielitaitoa edellytetään kuitenkin usein jo työpaikkaa hakiessa. (Rasilainen 2016, 22-23.)

Maiju Strömmer (2017) käsittelee väitöskirjassaan suomen kielen oppimista siivoustyössä, mikä on yleisin maahanmuuttajien ammatti Suomessa. Väitöstutkimuksen mukaan mahdollisuudet kielen oppimiselle rutiininomaisessa ja usein yksin tehtävässä siivoustyössä ovat melko rajalliset. Maahanmuuttajan oma motivaatio sekä työyhteisön tuki ovat merkittävässä roolissa. Siivous on välineillä tehtävä työ, jossa ei tarvita paljoa kielenkäyttöä, mutta halutessaan keskustelutilanteista voi oppia. Näitä tilanteita ovat esimerkiksi perehdytys, ohjeistaminen, työn organisoiminen muiden siivoojien kanssa sekä palaverit ja tauot. Työyhteisö voi tukea suomen kielen oppimista hyväksyvällä ja rohkaisevalla ilmapiirillä, jossa uskaltaa käyttää kehittymässä olevaa kielitaitoa. Sii-

voustyöhön perehdytyksessä käytetään paljon elekieltä, ja on kielenoppimisen kannalta tärkeää käyttää samalla myös suomea, jolloin nämä kaksi kommunikointitapaa tukevat toisiaan. Maahanmuuttaja käyttää suomen kieltä todennäköisemmin, jos hän kokee siitä olevan etua urakehitykselleen. Korkeasti koulutettu voi kokea turhauttavana siivoustyön, joka on kaukana hänen omasta alastaan eikä anna mahdollisuuksia kehittää hänen koulutustaan vastaavan työn sanastoa. (Strömmer 2017, 64 - 67, 79 - 81.)

4.4 Osallistuminen ja aktiivisuus osana kotoutumista

Kun yksilö on osallisena omassa elämässään, on hänellä käytössään riittävät aineelliset resurssit (having), hän on oman elämänsä päätöksissä toimijana ja tekijänä (acting) ja hänellä merkityksellisiä sosiaalisia suhteita (belonging). Taloudellinen turvattomuus, vieraantuminen omaan elämäänsä vaikuttavista tekijöistä sekä yksinäisyys ja se, ettei ole osa mitään sosiaalista ympäristöä taas ovat riskitekijöitä syrjäytymiselle. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2016.) Valtioneuvosto linjaa myös selonteossaan, että maahanmuuttajille pitää yhdenvertaisesti ja avoimesti mahdollistaa osallistuminen esimerkiksi kansalaisvaikuttamiseen. Kansalaisjärjestöt ja kolmannen sektorin toiminta nähdään tässä hyvänä kanavana ja mahdollisuutena ja ne voivat toimia myös vertaistuen kanavana. (Oikeusministeriö ja Selkokeskus 2014, 7.) Kehittyvä kielitaito mahdollistaa aktiivisen oman arjen hallinnan ja siihen vaikuttamisen, sekä osallistumisen erilaisiin toimintoihin. Se mahdollistaa myös merkityksellisten sosiaalisten suhteiden luomisen.

4.5 Sosiaalisen verkoston merkitys kotoutumisessa

Oman elämän ja sen toimintaympäristön hallinta ovat tärkeitä hyvinvoinnin lähteitä. Se, että omaa keinoja ja tapoja ratkaista ongelmia ja selviytyä arjen eteen tuomista asioista, tuottaa hyvinvointia ja turvallisuuden tunnetta. Sosiaalinen ympäristö ja sen tuoma tuki ovat tärkeitä elämänhallintaan liittyviä tekijöitä. Usein yksilö myös hakee aktiivisesti sosiaalista tukea ympäristöstään, se on yksi elämänhallintastrategioista. Sosiaalinen tuki löytyy monesti ihmissuhteista, joissa saadaan konkreettista apua, kannustusta, tietoa ja huolenpitoa. (Kotakari & Rusanen 1996, 177-178.) Yhteisön ja sosiaalisen verkoston tuki korostuu elämän muutos- ja kriisitilanteissa (Rönneberg 1999, 93) ja maahanmuuttajat ovat elämässään suuren muutoksen edessä. Sosiaalisia verkostoja

voi olla monenlaisia ja Lohjan Monitoimikeskus muodostaa toimintaan osallistujille yhden heidän elämänsä sosiaalisista verkostoista. Siellä jaetaan kokemuksia ja tietoa samankaltaisessa tilanteessa olevien kanssa, opitaan Suomesta, kielestä ja kulttuurista ja toisaalta muodostetaan myös ystävyysuhteita ja verkostoja. Säännölliset tapaamiset tuovat arkeen myös ennustettavuutta ja hallinnan tunnetta sekä sisältöä.

5 KOTOUTTAMISPALVELUIDEN JÄRJESTÄMINEN

5.1 Maahanmuuttoa koskevia kansainvälisiä ja kansallisia lakeja ja säädöksiä

Euroopan ihmisoikeussopimus (63/1999) sitoo Euroopan neuvoston jäsenmaita noudattamaan tätä yleissopimusta, jolla turvataan ihmisoikeudet ja suojataan perusvapaudet. Ihmisoikeussopimuksessa määritellään esimerkiksi ulkomaalaisten karkottamisesta maasta seuraavasti: Jonkin valtion alueella laillisesti oleskelevaa ulkomaalaista ei saa karkottaa maasta paitsi laillisen päätöksen nojalla. (63/1999, 1 artikla.) Esimerkiksi turvapaikanhakijoiksi ilmoittautuneet ovat maassa laillisesti hakuprosessin ajan, eikä heitä saa sinä aikana karkottaa.

Myös pakolaisten oikeusasemaa koskeva Geneven yleissopimus (77/1968) määrittelee Suomen pakolaispolitiikkaa ja kotouttamistoimia. Jokaisen pakolaisen velvollisuus on noudattaa oleskelumaansa lakeja ja määräyksiä. Oleskelumaan taas on sovellettava yleissopimusta kaikkiin pakolaisiin rotuun, uskontoon tai alkuperäismaahan katsomatta. Pakolaisilla on oikeus harjoittaa omaa uskontoaan oleskelumaassa. Pakolaisella on myös oikeus tehdä palkkatyötä ja hänen oikeutensa palkkaukseen, työajan pituuteen, lomiin ym. tulisi olla yhdenmukaisia oleskelumaan kansalaisten kanssa. Sosiaalisissa etuuksissa ja asuntojen myöntämisessä pakolaisille on oltava sama kohtelu, kuin maan kansalaisillekin. Myös opetuksen suhteen tulee noudattaa samaa käytäntöä kuin maan kansalaisillakin on. (Pakolaisten oikeusasemaa koskeva Geneven yleissopimus 77/1968.)

Suomessa on voimassa useita eri lakeja, jotka käsittelevät maahanmuuttoa, kansalaisuutta sekä maahanmuuttajia koskevia asioita kuten yhdenvertaisuuden toteutumista ja sosiaalipalveluiden järjestämistä niitä tarvitseville henkilöille. Näistä keskeisimpiä ovat:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (Dublin III -asetus) (EU n:o 604/2013), joka koskee kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelyä
- Kansalaisuuslaki (359/2003), jossa säädetään siitä, millä perustein henkilö saa, pitää tai menettää kansalaisuuden ja kuinka viranomaisten tulee toimia kansalaisuusasioita käsiteltäessä

- Ulkomaalaislaki (301/2004), jonka tarkoitus on toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa ja oikeusturvaa ulkomaalaisasioissa. Se säätelee maahantuloa ja vain kiintiöpakolaisten kohdalla kunta voi itse päättää, ottaako se heitä vai ei.
- Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010)
- Laki Maahanmuuttovirastosta (156/1995)
- Sosiaalihuoltolaki (1301/2014), jonka pykälässä 4 määrätään kunnallisissa sosiaalipalveluissa ajamaan asiakkaan etua, johon mainitaan kuuluvan kulttuurillisten, kielellisten ja uskonnollisten seikkojen huomioon ottaminen
- Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014), joka velvoittaa viranomaisia, koulutuksen järjestäjiä ja työnantajia ihmisten tasavertaiseen kohteluun. Maahanmuuttajien osalta tämä tarkoittaa yhdenvertaisuutta etnisyyden, kansallisuuden, uskonnon ja kielen suhteen (Korhonen & Puukari 2013, 193-194).

5.2 Kotoutumisen edistämistä tukee oma laki

Maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanottamisesta säädettiin vuoteen 2011 asti Suomessa lailla 493/1999, jonka jälkeen säädettiin uusi laki 1386/2010 kotoutumisen edistämisestä. Lain tavoitteena on edistää maahanmuuttajien kotoutumista uuteen maahan, heidän tasa-arvoaan maan kansalaisten kanssa sekä valinnanvapautta sekä myös myönteistä vuorovaikutusta väestöryhmien kesken. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010, 1§) Lakia sovelletaan henkilöihin, joilla on ulkomaalaislaissa tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa Suomessa. Lain 45-49§ säädöksiä kustannusten korvaamisesta sovelletaan kansainvälistä suojelua saaviin henkilöihin, humanitaarisista syistä sekä myös perheenjäseniin tilannekohtaisesti. (Laki kotoutumisen edistämisestä 386/2010, 2§.)

Maahanmuuttajille turvataan mahdollisuus saada riittävästi tietoja ja taitoja sekä välttämätön toimeentulo ja huolenpito. Laissa eritellään käsitteet kotoutuminen sekä kotouttaminen. Kotoutuminen tarkastelee asiaa maahanmuuttajan näkökulmasta. Siinä maahanmuuttajalla on tavoitteena osallistua yhteiskuntaan ja työelämään, mutta myös säilyttää oman kulttuurinsa ja kielensä piirteet. Kotouttamisella taas tarkoitetaan yhteiskunnan suorittamia toimenpiteitä, jotta kotoutuminen onnistuisi mahdollisimman hyvin. Lakia sovelletaan myös esimerkiksi turvapaikanhakijoiden perheenjäseniin. (1386/2010, 3§.) Suomalainen kotouttamispolitiikka nähdään kaksisuuntaisena. Myös kantaväestön tulisi tottua elämään yhdessä etnisten vähemmistöjen kanssa ja kotou-

tuminen tapahtuukin vuorovaikutuksessa. Suomen kotouttamispolitiikka noudattelee multikulturalismin periaatteita. Siinä maahanmuuttajaa pyritään osallistamaan yhteiskuntaan tasavertaisena yksilönä kantaväestön kanssa mutta samalla heillä säilyy oikeus oman kulttuurisen identiteettinsä ylläpitämiseen. (Saukkonen 2013, 87.)

Vuonna 2011 uudistettu laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) pyrkii saattamaan kotouttamispalvelut laajemmin kaikkien niitä tarvitsevien maahanmuuttajien saataville, oleskelun perusteesta riippumatta. Uudistuksen myötä pyritäänkin kaikille Suomeen asettuville ihmisille, taustasta riippumatta, antamaan perustietoa suomalaisesta yhteiskunnasta. Kaikille pyritään myös antamaan mahdollisuus alkukartoitukseen, jossa selvitetään henkilön tietoja ja taitoja. Alkukartoituksen avulla arvioidaan sitä, tarvitseeko maahanmuuttaja varsinaista kotouttamissuunnitelmaa. (Saukkonen 2013, 88-89.) Uudistus velvoittaa myös valtioneuvostoa laatimaan valtion kotouttamisohjelman neljäksi vuodeksi kerrallaan (Saukkonen 2013, 90). Suomen kotouttamispolitiikka kärsii resurssien puutteesta, kuten moni muukin sosiaali- ja terveysalan osa-alue. Liian niukat resurssit johtavat kotoutumisen epäonnistumiseen eli aikuinen maahanmuuttaja jää esimerkiksi ilman työtä tai koulutusta ja riski syrjäytymiseen kasvaa. (Saukkonen 2013, 90.)

5.3 Kunnan kotouttamistoimenpiteet

Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus vastaavat kotoutumisen alueellisesta kehittämisestä ja kuntien tukemisesta siinä. Kotouttamisen käytännön työtä tehdään kunnissa ja kunnalla on yleisvastuu kotouttamisen kehittämisestä, toimeenpanosta ja seurannasta. (1386/2010, 30§.) Kunnan, tai useamman kunnan yhteistyössä, on laadittava kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan neljän vuoden välein. Eri viranomaisten on kunnan aloitteesta osallistuttava ohjelman laadintaan, toteutukseen ja seurantaan. (1386/2010, 32§.) Kunnan kotouttamisohjelma sisältää tavoitteet, toimenpiteet, voimavarat sekä yhteistyötahot kotouttamistoimenpiteille. Kotouttamisohjelma on edellytyksenä sille, että kunta saa valtiolta korvausta kotouttamistoimenpiteisiin. (Lohjan kaupunki 2013, 10.)

Kotouttamisohjelma voi sisältää mm. suunnitelman siitä, miten kunnan palvelut toteutetaan niin, että ne soveltuvat myös maahanmuuttajille. Lisäksi ohjelma sisältää usein tiedon vastuullisista viranomaisista sekä tahoista. Kotouttamisohjelmassa voi olla myös erikseen suunnitelma lasten ja nuorten kotoutumisen edistämiseksi. (1386/2010, 33§.)

5.4 Kolmannen sektorin rooli kotouttamisessa

Kolmannen sektorin rooli yhteiskunnallisena toimijana on lisääntynyt viimevuosien aikana. Kolmas sektori on jo merkittävä taloudellinen ja poliittinenkin toimija, mutta ennen kaikkea se on yhteisöllinen toimija. Se tuottaa palveluita tukemaan kansalaisten hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä ja vaikuttaa näin elämäntapoihin. Kolmannen sektorin toimijat rakentavat usein yhteiskunnan ja sen kansalaisten välistä kommunikatiivisuutta, vuorovaikutusta. (Rönneberg 1999, 97.) Kolmannen sektorin merkittävyys on myös siinä, että se yhdistää eri elämäntavoista tulevia ja pyrkii olemaan mukana arjessa ja sen muokkaamisessa. Tämä arjen toimijana oleminen edistää osallistujien kiinnittymistä yhteiskuntaan. (Rönneberg 1999, 305.)

Vaikka päävastuu kotouttamistoimenpiteistä on kunnalla ja työ- ja elinkeinotoimistolla, on kolmannella sektorilla merkittävä asema palvelujen täydentäjänä. Sosiaali- ja terveysalan työntekijät yrittävät aktiivisesti ohjata maahanmuuttajia erilaisten ryhmätoimintojen pariin. Matalan kynnyksen palvelut ovat usein sellaisia, joihin osallistuminen tuntuu luontevalta ja helpolta. (Näkki & Sayed 2015, 105.) Myös Lohjan kotouttamisohjelma mainitsee yhtenä kotouttamispalveluiden yhteistyötahona kolmannen sektorin ja Lohjan Monitoimikeskuksen. Puuttuvan kielen ja kulttuurin tuntemuksen takia maahanmuuttajalta puuttuvat myös Suomessa elämänsä asuneiden ”hiljaiset tiedot”. Kehittyvä kielitaito ja sen mahdollistama aktiivisempi vuorovaikutus kantaväestön kanssa integroivat henkilöä vähitellen yhä enemmän ja enemmän myös kulttuuriin ja sen eri nyanssit avautuvat paremmin. Siksi matalan kynnyksen toiminnot ovat erittäin tärkeitä maahanmuuttajalle. Ne tarjoavat mahdollisuuden olla toisten kanssa yhdessä ja rohkaista ja voimavarojen löytämistä arkeen. Ne tarjoavat myös mahdollisuuden muodostaa omaa sosiaalista identiteettiä uudessa kulttuurissa ja osana ryhmää.

6 VAIKUTUKSEN JA MERKITYKSEN MITTAAMINEN

6.1 Vaikutuksen mittaaminen laadullisissa käsitteissä

Eri toimintojen taloudellista vaikutusta kyetään mittaamaan hyvinkin tarkasti. Sosiaalialan toimenpiteiden vaikutuksen ja merkityksen mittaaminen on usein haastavampaa. Siinä käsitteitä ovat esimerkiksi yksilön hyvinvointi, syrjäytymisen ehkäisy, työllistyminen, sosiaalisen verkoston laajentaminen tai jokin muu laadullinen tavoite. Jokaisen yksilön kohdalla vaikutus ja toiminnan merkitys on lisäksi henkilökohtaista ja siten myös yksilöllisesti koettavissa. Toisaalta tavoitteena on tuottaa muutosta asiakkaalle jossain hänen elämänsä muutostarpeessa ja tällöin toiminnan vaikutusta ja tavoitteeseen pääsyä olisi syytä mitata. (Pohjola ym. 2012, 9.) Sosiaalialan toimintojen vaikutusta mitattaessa arvioidaan, miten mahdollisia tavoitteita on saavutettu, ovatko menetelmät olleet toimivia ja ovatko toimintaprosessit vaikuttavia (Pohjola ym. 2012, 28). Vaikutusten arvioinnin suurin hyöty on, että se konkretisoituu asiakkaalle parempina ja vaikuttavampina toimintoina ja palveluina (Pohjola ym. 2012, 89). Opinnäytetyössämme mitaamme kyselyllä ja haastatteluilla Monitoimikeskuksen toiminnan merkitystä osallistujille heidän kielitaitonsa, sosiaalisen verkostonsa ja aktiivisuutensa suhteen.

6.2 Tapauskohtainen realistinen arviointi aikuissosiaalityön vaikuttavuuden mittaamisessa

THL (2017) on kehittänyt vuodesta 2010 lähtien työkalua aikuissosiaalityön vaikuttavuuden arviointiin. Työkalun nimi on Avain-mittari, ja sen toiminta perustuu tapauskohtaisen realistisen arvioinnin malliin. Mallin tarkoitus on löytää vastaus siihen, millainen työtapa vaikuttaa, keiden kohdalla se vaikuttaa ja millaisissa olosuhteissa. Realistisessa arvioinnissa ei luoda keinotekoisia koeasetelmaa tai pyritä muulla tapaa kontrolloimaan asetelmaa, vaan tutkitaan työtapaa ja muita muutosvoimia asiakkaan todellisessa elämässä. Tarkoitus on tunnistaa ja dokumentoida nämä tekijät ja selvittää niiden vaikutukset sen tavoitteen saavuttamiselle, joka sosiaalityölle on kussakin tapauksessa asetettu. (Kivipelto ym. 2013, 58 – 59.)

Mittaria kehittäessä haluttiin saada selville, miksi tietyt menetelmät toimivat joillain asiakkailla ja joillain eivät. Kaikki menetelmät, toiminnot ja tilannetekijät haluttiin saada

näkyväksi ja dokumentoitavaan muotoon. Näin voitaisi osoittaa sosiaalityössä tehtävien toimintojen yhteys tavoitteen asettamiseen ja voitaisi seurata, olivatko toteutetut toimenpiteet oikeita tietyntyyppisten asiakkaiden tavoitteiden kannalta. (Kivipelto ym. 2013, 25 – 26.)

Avain-mittaria on työstetty yhdessä kuntien sosiaalityön ammattilaisten ja asiantuntijoiden kanssa. Asiakas ja sosiaalialan ammattilainen täyttävät mittarin yhdessä. Avaimen tarkoitus on kerätä tietoa sosiaalityöstä ja sen vaikuttavuudesta kartoittamalla seuraavia alueita (THL 2017):

- 1) **työn tavoitteet:** sosiaaliset verkostot, työelämä ja koulutus, talous, terveys, päihteet ja riippuvuudet sekä asiakastyöstä nousevat rakenteelliset tavoitteet
- 2) **menetelmät ja toimintatavat:** kannustaminen ja tuki, ongelmalähtöinen tai rajoittava toiminta, talous, koulutus ja työllisyys, suunnitelmien ja päätösten tekeminen, oikeudelliset asiat, muut menetelmät (esim. kriisityö, palveluohjaus) sekä kehittämis- ja vaikuttamistyön menetelmät ja toimintatavat
- 3) **tilannetekijät,** jotka edistävät ja/tai vaikeuttavat asiakkaan tavoitteiden saavuttamista: elämänhallinta, terveys, päihteet ja riippuvuudet, sosiaaliset verkostot ja ihmissuhteet, talous, koulutus ja työelämä sekä asiakkaasta riippumattomat tekijät.

Avain-mittarin monipuolisuus tuo esille sen, miten monta asiaa on otettava huomioon sosiaalityön vaikuttavuutta tutkiessa. Opinnäytetyötä tehdessämme on haastavaa ehtiä syventyä tarpeeksi Monitoimikeskuksen asiakkaiden elämään saadaksemme tarpeeksi tietoa kaikista niistä tekijöistä, jotka voivat vaikuttaa heidän kotoutumiseensa.

6.3 Työministeriön Kotouttamisen vaikuttavuus ja mittaaminen -projekti

Kotouttamisen vaikuttavuutta on tutkittu valtakunnallisella tasolla esimerkiksi Työministeriön Kotouttamisen vaikuttavuus ja mittaaminen -projektissa (Accenture 2006). Projektin tavoitteena oli muodostaa poikkihallinnollinen yhteisymmärrys kotouttamisen vaikuttavuudesta ja kustannustehokkuudesta. Ensin luotiin haastatteluiden ja tutkimustiedon pohjalta vaikuttavuusmalli ja vaikuttavuuden mittaristo, sitten kerättiin vaikuttavuus- ja kustannustieto sekä analysoitiin tulokset.

Opinnäytetyömme kannalta oleellisia tuloksia olivat (Accenture 2006, 33):

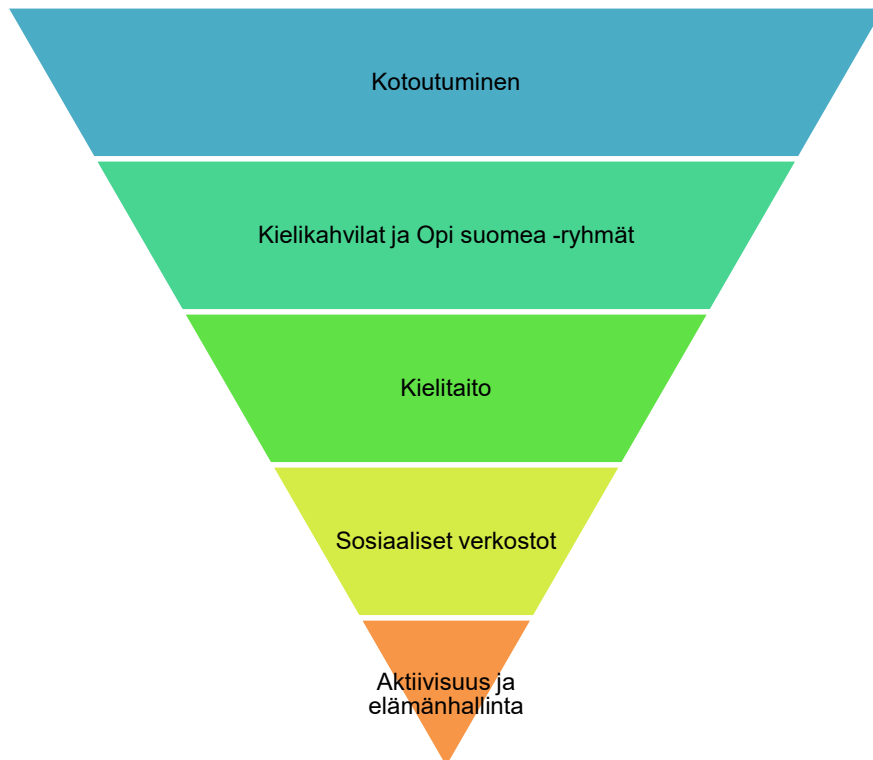
- Maahanmuuttajat tulee huomioida kuntien palvelukehityksessä, sillä he voivat käyttää palveluita ja hyötyä niistä vain, jos ovat niistä tietoisia ja osaavat käyttää niitä.
- Maahanmuuttajien ja kantaväestön välinen verkostoituminen todettiin tärkeäksi kotoutumisen edellytykseksi.
- Kaikki maahanmuuttajat tulisi kotouttaa, myös työn perässä muuttavat. Kielitaito on keskeistä onnistuneelle kotoutumiselle, joten sen opiskelua tulee tukea ja työn perässä maahan muuttavien tulisi saada rohkaisua kielen opiskeluun työpaikalta.

7 TUTKIMUSKYSYMYKSET

7.1 Päättökysymykset ja -teemat

Pääteemana haastattelututkimuksessamme oli Lohjan Monitoimikeskus ry:n matalan kynnyksen kielenopetuksen merkitys kävijöiden kotoutumiseen, etenkin kielitaitoon, sosiaalisiin verkostoihin ja omaan aktiivisuuteen elämän muilla osa-alueilla. Päättökysymyksiä, joista muodostimme tutkimuksessa käyttämämme kyselylomakkeen kysymykset, olivat:

- Onko osallistuminen matalan kynnyksen kielenopetukseen (Kielikahvilat ja Opi suomea -ryhmät) tukenut kotoutumista?
  - Onko osallistuminen vaikuttanut kielen oppimiseen?
  - Onko osallistuminen vaikuttanut sosiaalisiin suhteisiin?
  - Onko osallistuminen vaikuttanut aktiivisuuteen ja asiointiin muualla?
  - Miksi osallistuu? Ovatko tavoitteet toteutuneet?
- Onko se, että toiminta on matalan kynnyksen toimintaa, vaikuttanut osallistumiseen?

Kuvio 2 Tutkimuksemme teemat.

7.2 Aiemman tutkimuksen hyödyntäminen

Lohjan Monitoimikeskuksen toiminnasta on tehty Tuloksellisuus- ja vaikutusselvitys (TVS) kahden vuoden välein rahoittajaa eli STEA:a varten. Saimme luettavaksemme maaliskuussa 2017 valmistuneen selvityksen. Sen mukaan asiakkailta on kysytty suullista palautetta sekä heille on tehty kirjallinen asiakaspalautekysely, jossa hyödynnettiin mielipiteen ilmaisussa hymiöiden käyttöä. Kohderyhmän näkemysten selvittäminen oli kuitenkin vain yksi osa selvitystä. Asiakaspalautte on antanut samantapaista tietoa toiminnan merkityksestä mitä me olemme tutkimassa, mutta opinnäytetyömme tarkoitus on syventää tätä tietoa käsittelemällä nimenomaan kotoutumiseen ja kielen oppimiseen liittyviä kysymyksiä peilaten niitä taustalla vaikuttavaan tutkimustietoon.

8 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

8.1 Tutkimusmenetelmä

Toteutimme tutkimuksen kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen yhdistelmänä Kielikahvila- ja Opi suomea -ryhmissä Lohjalla ja Nummelassa. Käytimme menetelmätriangulaatiota eli eri tutkimusmenetelmien yhdistämistä, jotta saisimme monipuolisempia vastauksia. Menetelminä meillä oli ryhmähaastattelu, yksilöhaastattelu ja kyselylomakkeet. Haastatteluissa käytettiin pohjana samaa kyselylomaketta. Ryhmähaastattelussa ohjaaja kohdentaa kysymykset vuorollaan ryhmän joka jäsenelle haastattelun heitä yksilöinä ryhmätilanteessa. Ryhmän jäseniä ei kehoiteta keskinäiseen vuorovaikutukseen, kuten ryhmäkeskustelussa. (Valtonen 2005, 223-224.) Yksilöhaastattelu on tyypillinen laadullisen tutkimuksen tiedonhankintatapa. Maahanmuuttajat ovat kuitenkin kohderyhmä, jota tutkiessa tulee noudattaa erityistä sensitiivisyyttä. Suomen kielen taitonsa rajallisuuden sekä haastattelutilanteen vuoksi valta on haastatteluhetkellä tutkijalla, mikä voi luoda painostavan ilmapiirin ja haastateltavalle tarpeen päästä nopeasti pois tilanteesta. Tämä voi vääristää tuloksia. Ryhmähaastattelussa tuttu ryhmä on haastateltavien tukena. Se auttaa muistelussa, voi korjata väärinymmärryksiä ja auttaa ymmärtämään syvällisemmin erilaisten näkemysten tullessa julki. Toisaalta ryhmän sisäiset jännitteet tai keskustelua dominoiva ryhmän jäsen voivat häiritä. (Hirsjärvi ym. 1997, 211.)

8.2 Kyselytutkimuksessa hyödynnetyt työkalut

Kun aloimme luoda asiakkaille esitettäviä kysymyksiä tutkimusta varten, perehdyimme TOIVEHATTU-työkaluun, joka on tarkoitettu vaikutuksen mittaamiseen sosiaalisissa ilmiöissä, kuten vertaisryhmätoiminnassa. Työkalu on Sosped säätiön (2018) kehittämä ja siihen kuuluvat mm. valmiit kyselylomakkeet asiakkaille ja henkilökunnalle sekä taukkolaskentapohja, joka tekee vastausten käsittelystä nopeampaa.

TOIVEHATUN teoreettiseen viitekehykseen, jonka pohjalta sen kysymykset on laadittu, kuuluvat looginen malli ja muutosteoria. Looginen malli on prosessin kuvaus, jossa suunniteltu työ vaikuttaa tavoiteltuihin lopputuloksiin. Sen tarkoitus on selvittää tätä

vuorovaikutusketjua. Muutosteorialla tarkoitetaan perusteltuja käsityksiä siitä, miksi arvioitavan toiminnan oletetaan vaikuttavan tietyllä tavalla. (Vuorinen 2016, 78.)

TOIVEHATUN kysymysten tarkempi tarkastelu kuitenkin osoitti, että ne eivät suoraan sovellu meidän tutkimukseemme, koska kohderyhmämme suomen kielen taito on puutteellista. TOIVEHATTU antoi joka tapauksessa osviittaa siitä, millaisin kysymyksiin ryhmätoiminnan vaikutusta kannattaa mitata. Meidän tuli laatia kysymyksemme selkokielellä soveltumaan Monitoimikeskuksen ryhmätoimintaan, jossa korostuu kielen oppiminen.

Varsinaisina työkaluina tutkimuksessamme meillä oli tekstinkäsittelyohjelmalla laatimamme kyselylomake sekä Microsoft Excel -taulukko-ohjelma, johon saadut vastaukset on syötetty.

8.3 Tutkimuslomakkeen kysymykset

Laadimme tutkimuslomakkeen (Liite 1) kysymykset siten, että niiden avulla saimme tutkittua valitsemiamme kotoutumisen pääteemoja eli kielitaidon parantumista, sosiaalisten verkostojen muodostumista sekä oman aktiivisuuden ja osallisuuden lisääntymistä. Päädyimme selkeisiin kyllä/ei -tyyppisiin kysymyksiin sekä lisäksi tarkentaviin, vapaampiin kysymysmuotoihin. Kysymyksissä piti huomioida puutteellinen kielitaito. Vaikka kysymykset sisälsivät vain kaksi vastausvaihtoehtoa, pyrimme käymään ne läpi niin, että niitä syntyi myös keskustelua ja tämän keskustelun ja kommentit kirjasimme myös ylös.

Ensimmäiset kysymykset koskivat osallistumista ryhmiin. Kysyimme, miten kauan vastaaja on käynyt Lohjan Monitoimikeskuksessa sekä missä ryhmissä tai ryhmässä hän käy ja miten usein. Kysyimme myös, miksi osallistuja käy toiminnassa ja onko ryhmiin ollut helppo tulla vai ei ja miksi. Osallistumiseen liittyy olennaisesti myös ryhmien maksuttomuus sekä se, että ryhmiin ei tarvitse ilmoittautua. Kartoitimme näiden merkitystä myös kahdella kysymyksellä.

Seuraavaksi tutkimuslomakkeemme kysymykset käsittelivät kielitaidon parantumista. Kysyimme, onko kielitaito parantunut, onko osallistuja puhunut suomea enemmän ja onko hän oppinut uusia sanoja tai asioita. Kysyimme myös, onko asiointi esim. kaupassa helpottunut ja tällä halusimme mitata sekä kielitaidon parantumista että itsenäisen asioinnin helpottumista.

Seuraavat kysymykset käsitteivät toiminnan sosiaalista puolta ja kysyimme, onko osallistuja saanut ryhmistä uusia ystäviä, onko hän saanut suomalaisia ystäviä sekä onko hän osallistunut ryhmän myötä myös muihin ryhmiin.

Ryhmän vaikutusta vastaajien aktiivisuuteen ja osallisuuteen omassa elämässä pyrimme tutkimaan kysymyksillä työstä ja opinnoista. Kysyimme, onko vastaaja hakenut työtä tai opiskelupaikkaa ja onko se tapahtunut jo ennen ryhmään tuloa vai vasta ryhmän jälkeen. Integroituminen osaksi uutta kulttuuria on merkittävä osa kotoutumista ja halusimme myös kysyä, onko osallistuja oppinut ryhmien myötä uutta Suomesta ja minkälaisia asioita hän on oppinut.

Lopuksi kysyimme avoimella kysymyksellä, mikä vastaajalle on tärkeää Kielikahvila ja Opi suomea -ryhmissä.

Kysyimme jokaiselta osallistujalta myös perustietoina sukupuolen, iän, kotimaan, äidinkielen sekä kuinka kauan hän on ollut Suomessa.

8.4 Tutkimuksen eteneminen

Toteutimme ensin toukokuussa ryhmähaastattelun Kielikahvila-ryhmässä. Tuolloin paikalla oli kolme kävijää ja täytimme heidän kanssaan keskustellen laatimaamme kysymyslomaketta. Kysymyksistä syntyi jonkin verran keskustelua, jota kirjasimme myös ylös ja osallistujat myös ohjasivat toisiaan lomakkeen täyttämässä. Toisaalta lomake tuntui kielitaidon puutteellisuuden vuoksi haastavalta ja tästä syystä keskustelulle ei jäänyt niin paljon aikaa. Ryhmähaastattelun perusteella havaitsimme, että lomakkeen muutamia kysymyksiä pitää muuttaa ja selventää selkokielelle. Muutimme lomaketta vähän ensimmäisen tutkimuskerran jälkeen. Ryhmähaastattelutilanteessa toinen meistä johti keskustelua ja toinen kirjasi vastaukset ylös.

Tutkimuksemme eteni tämän ensimmäisen haastattelukerran jälkeen siten, että kävimme tutkimuslomakkeen läpi Lohjan Monitoimikeskuksen harjoittelijan kanssa ja hän täytti lomakkeita kävijöiden kanssa seuraavien viikkojen aikana, vetäessään Kielikahvila ja Opi suomea -ryhmiä. Lomakkeisiin kirjattiin myös kommentteja kyllä/ei -vastausten lisäksi. Lomakkeet kerättiin täyttämisen jälkeen laatikkoon.

Syvensimme tutkimusta lopuksi myös yksilöhaastatteluilla lokakuussa sellaisten osallistujien kanssa, joiden kielitaito soveltui keskustellen käytävään haastatteluun. Käytimme näissäkin haastatteluissa pohjana luomaamme haastattelulomaketta.

8.5 Eettisyys

Kun tehdään tutkimusta ihmisten parissa, on tärkeää noudattaa eettisiä periaatteita. Osallistujia informoitiin etukäteen tutkimuksesta ja sen toteutustavasta. Osallistujat saivat näin tietää, mitä heiltä odotetaan tutkimukseen osallistumisen suhteen ja heillä oli siten myös mahdollisuus kieltäytyä osallistumisesta. Itse tutkimustilanne muodostettiin sellaiseksi, että jokaisella oli mahdollisuus osallistua oman kykynsä mukaan ja he kokivat osallistumisen turvalliseksi. Riittävän etukäteistiedon jakamisen lisäksi oli huolehdittava myös siitä, että saatuja vastauksia käsitellään siten, kuin osallistujille on informoitu. (Elmes ym. 2012, 87-91.) Osallistuimme ennen varsinaista tutkimustilannetta Kielikahvilan ja Opi suomea -ryhmien toimintaan ja kerroimme jo silloin ennakkotietoa tulevasta tutkimuksestamme ja kysyimme valmiiksi tutkimuslupaa osallistujilta.

8.6 Kulttuurisensitiivisyys

Kun on vastaanottavainen ja avoin uusille ja erilaisille kulttuureille ja haluaa ymmärtää niiden näkökulmia ja tapoja, on toiminta silloin kulttuurisensitiivistä. Silloin on halua kohdata toinen ihminen arvostavasti, kulttuuritausta huomioiden. Kohtaamisessa ei kuitenkaan ole mitään erityistä tapaa tai "kaavaa", jolla erilainen kulttuuri tulisi huomioida. Kanssakäyminen on ihan tavallista, kahden ihmisen välistä vuorovaikutusta. (Helminen 2016, 201.) Kielikahviloiden ja Opi suomea -ryhmien osallistujat tulevat useista eri maista ja kansallisuuksista. Osallistujia on mm. Syyriasta, Venäjältä, Kiinasta, Egyptistä, Madagaskarilta, Filippiineiltä, Tunisiasta jne. Jokaisen kotimaan kulttuuri on omanlaisensa, Kiinassa esimerkiksi korostetaan yhteisöllisyyttä ja perhesuhteita, länsimaisemmat kulttuurit taas ovat yksilökeskeisempiä. Monitoimikeskuksen Kielikahvila-toiminta on ryhmätoimintaa, jossa jokainen osallistuu keskusteluun kykyjensä ja taitojensa mukaan. Keskustelujen aiheiden merkityksessä itselle voi olla eroa osallistujittain ja tässä kulttuuritaustalla saattaa olla vaikutusta. Opi suomea -ryhmissä opetus on kahden ihmisen välistä vuorovaikutusta, osallistujan ja vapaaehtoisen opettajan. Siinäkin voi olla hyvä tiedostaa osallistujan kulttuurisia piirteitä, vaikkakin keskustelu käsitte-

lee pääosin opeteltavaa asiaa. Tutkimuksemme toteuttamisessa kulttuurisensitiivinen työote tuli ottaa huomioon kyselyitä tehdessä. Pyrimme hienovaraisesti osallistamaan jokaista osallistujaa niin, että saisimme mahdollisimman monipuolisesti kirjattua vastauksia ja pohdintoja.

8.7 Kielelliset haasteet

Tutkimushaastatteluja tehdessämme meidän oli huomioitava ryhmän osallistujien kielitaidon taso. Kielikahvila-ryhmissä on toivomuksena, että osallistuja osaa jo vähän suomea, jotta hän pystyy osallistumaan keskusteluun ja myös kuuntelemaan ja oppimaan. Opi suomea -ryhmissä kielitaito voi olla joillakin osallistujilla hieman heikompi. Haasteenamme oli muotoilla haastattelukysymykset niin, että osallistajat kykenivät niihin vastaamaan. Käytimme selkokieltä ja Kyllä/Ei -vastauksia. Emme voineet käyttää tulkkia tutkimustilanteessa useiden kieliryhmien takia. Kielelliset haasteet vaikuttivat kysymysten muodostamiseen myös siten, että kovin syvälle meneviä, yksityiskohtaisia, kysymyksiä emme voineet esittää. Jouduimme myös muokkaamaan kysymyksiä ensimmäisen haastattelukerran jälkeen enemmän selkokielelle.

8.8 Tutkimusaineiston riittävä määrä

Monitoimikeskuksen Kielikahvilat ja Opi suomea -ryhmät ovat matalan kynnyksen toimintoja. Niihin ei ilmoitauduta etukäteen ja osallistua voi oman aikataulunsa mukaan. Osallistujien määrää onkin vaikea ennakoida. Haasteena oli saada riittävä määrä vastauksia tutkimukseemme. Saimme todella paljon apua Monitoimikeskuksen harjoittelijalta, joka osaltaan kävi läpi kyselylomakkeita esimerkiksi Nummelan ryhmien kanssa. Kyselyymme vastasi 24 henkilöä, joista ryhmähaastatteluun osallistui kolme henkilöä ja yksilöhaastatteluihin kaksi henkilöä. Yksi vastaajista täytti kyselylomakkeesta vain alkuosan. Tämä oli kävijöiden keskimääräiseen kokonaismäärään nähden mielestämme hyvä määrä. Jana Riisalon mukaan Kielikahviloissa käy keskimäärin kolmesta kymmeneen osallistujaa ja Opi suomea ryhmissä viidestä kymmeneen ja joskus enemmänkin. Kävijät ovat vakituksia kävijöitä viikoittain ja 24:llä vastaajalla katoimme siis suuren osan kävijöistä.

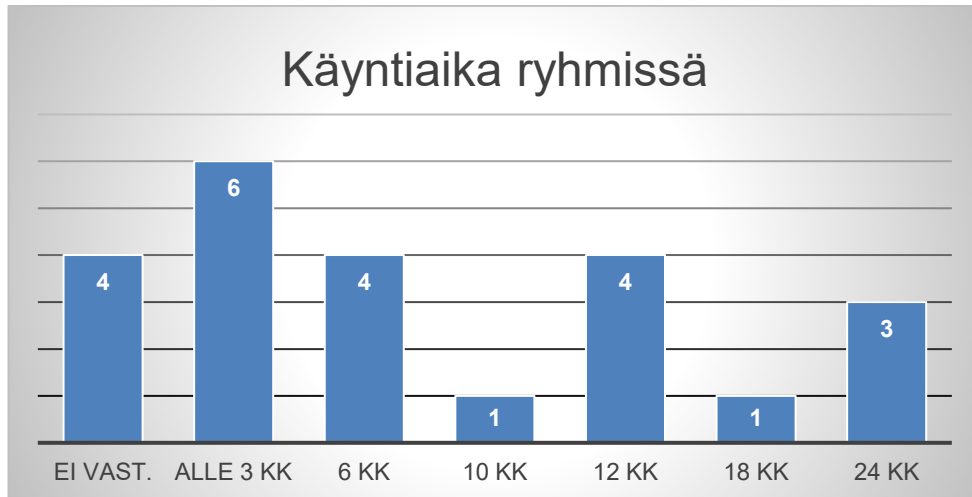
9 TULOKSET

9.1 Tutkimusaineisto

Saimme vastauksia yhteensä 24 kappaletta. Yksi osallistuja jätti kuitenkin vastaamatta valtaosaan kysymyksistä, joten jätämme hänen vastauksensa huomioimatta tuloksissa. Otoksemme koko on siis 23. Syötimme kyselylomakkeista saamamme vastaukset taukko-ohjelmaan, jonka avulla vastauksista oli helppo muodostaa prosenttiosuuksia. (Liite 2)

Vastaajat tulivat ainakin 15 eri maasta (osa jätti vastaamatta taustatietoihin). Vastaajien joukossa oli eri statuksella Suomeen tulleita maahanmuuttajia. Tutustuessamme toimintaan ennen kyselytutkimusta, saimme tietää, että osa kävijöistä on muuttanut Suomeen puolison, opintojen, työn tai muun omaehtoisen syyn takia. Osa kävijöistä taas oli kiintiöpakolaisia ja osa turvapaikanhakijoita. Yhteistä kävijöille ja kyselyyn vastanneille oli kuitenkin vielä kesken oleva kotoutumisprosessi ja puutteellinen kielitaito. Vastanneista 13 oli naisia ja miehiä oli 9, yksi oli jättänyt vastaamatta sukupuolikysymykseen. Kahdeksan henkilöä vastanneista sijoittui ikävälille 26-35, kuusi ikävälille 36-45, kolme ikävälille 18-25, kaksi ikävälille 46-55 ja kaksi välille 56-65. Yksi jätti vastaamatta ikäkysymykseen.

Osallistujien kesken oli paljon vaihtelua siinä, miten pitkään he olivat olleet Suomessa. Vaihteluväli oli muutamasta kuukaudesta 14 vuoteen. Mediaaniaika, joka Suomessa on oltu, asettuu otoksessa kahteen vuoteen ja kuuteen kuukauteen.

Kuvio 3 Kävijöiden käyntiajat ryhmissä.

9.2 Käyntiaktiivisuus ja syyt tulla ryhmään

Kysymys 1 oli ”Kuinka kauan olet käynyt Kielikahvilassa tai Opi suomea -ryhmässä?” Vastaukset sijoittuivat kahden viikon ja kahden vuoden välille (kuvio 3). 26 % vastaajista oli käynyt ryhmissä alle kolme kuukautta. 2. kysymys oli ”Kuinka usein käyt A) Kielikahvilassa? B) Opi suomea -ryhmässä?” Vastaajista 56 % käy Kielikahvilassa ja 87 % Opi suomea -ryhmässä. Sekä Kielikahvilassa että Opi suomea -ryhmässä käy 43 % vastaajista.

Kuvio 4 Vastaajien käyntikerrat Kielikahvilassa viikkoa kohden.

Vastaajista 17 % osallistuu Kielikahvilaan kaksi kertaa viikossa, 35 % kerran viikossa, 4 % silloin tällöin ja 44 % ei ollenkaan (kuvio 4). Opi Suomea -ryhmässä käy kerran viikossa 70 % vastaajista, 17 % käy silloin tällöin ja 13 % ei ollenkaan (kuvio 5).

Kuvio 5 Vastaajien käyntikerrat Opi suomea -ryhmässä viikkoa kohden.

Kysymykseen 3. "Miksi käyt?" 91 % vastasi haluavansa oppia suomea tai käyvänsä ryhmässä, jotta oppisi suomea. Loput 9 % eivät vastanneet kysymykseen. 21 vastanneesta viisi mainitsi lisäksi jotain positiivista: ihmiset ovat ystävällisiä, on hyvä fiilis, hauskaa ja iloista, hauskaa, on ollut mukavaa. Kolme mainitsi jollain tavalla sosiaalisuuden: tapaan uusia ihmisiä, oppii tuntemaan ihmisiä, ihmiset ovat ystävällisiä.

"Koska minä haluan oppia suomea paljon."

"Haluan hiota suomen kielen osaamista, harjoitella puhumista ja kirjoittamista"

"Harjoittelen suomea ja tapaan uusia ihmisiä"

"On hyvä fiilis, suomen kielen harjoittelemisen"

"Learn Finnish, speak Finnish, practise speaking, getting to know people"

"It's nice to see here, people are friendly, good to speak Finnish"

Kysymykseen 4: "Onko tänne helppo tulla?" kaikki 23 vastasivat myöntävästi. 18 mainitsi sijainnista johtuvan helpouden, kuten *"5 minuutin matka"*, *"Koska minun koti on*

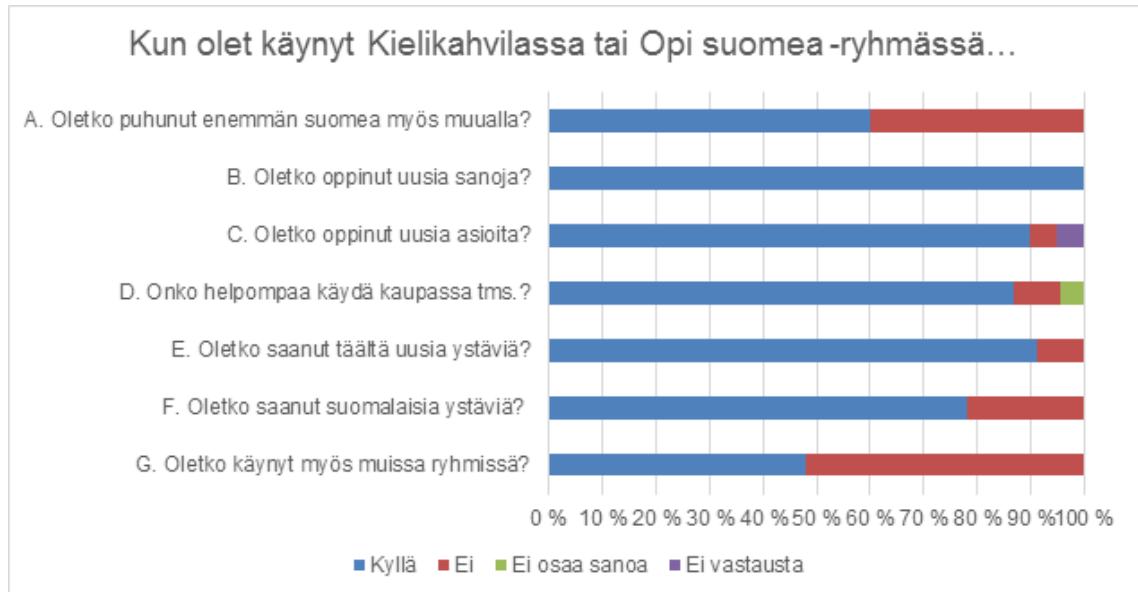
lähellä”, ”koska sijaitsee kävelyetäisyydellä”. Myös hyvä opetus ja sopiva aika koettiin tuloa helpottaviksi: *”opettaja opettaa hyvin”, ”ystävällinen ja opettaja opettaa hyvin”, ”sopiva aika minulle” ”free [price]”.* Yhdessä vastauksessa haluttiin antaa myös Ei-vastaus, koska vastaaja koki, että ihmiset eivät tiedä ryhmästä ja toiminnasta pitäisi olla enemmän mainoksia esimerkiksi Hiiden opistolla. Yksi vastaajista piti tärkeänä sitä, että ryhmiin voi ottaa mukaan myös lapsen, se mahdollistaa tulemisen myös silloin, kun lapsella ei ole hoitajaa.

Kysymyksissä viisi ja kuusi kysyimme: ”Kielikahvila ja Opi suomea ovat ilmaisia, onko se hyvä asia?” sekä ”Kielikahvila ja Opi suomea –ryhmiin ei tarvitse ilmoittautua, onko se hyvä asia?” Kaikki vastanneet kokivat toiminnan maksuttomuuden hyvänä. Toiminnan ilmaisuus on yhden vastaajan mielestä todella hyvä asia ja hän kävisi esimerkiksi konserteissa ym. enemmän, jos ne olisivat ilmaisia tai halvempia. Yhdelle vastaajalle se, että toimintaan ei tarvitse ilmoittautua, ei ollut hyvä asia, hän vastasi Ei. Yksi vastaaja koki, ettei sillä ole hänelle merkitystä. Loput 21 kokivat, että matalan kynnyksen toiminta oli hyvä asia.

9.3 Kielitaidon muutoksesta kertovat tulokset

Kysymyksessä seitsemän kysyimme: ”Onko suomen kielesi parantunut?” Vastanneista 95% koki, että heidän suomen kielen taitonsa on parantunut.

Kysymys kahdeksan koostui useasta osiosta (kuvio 6). Kysyimme ”Oletko puhunut enemmän suomea myös muualla?” Vastausten mukaan 60 % on alkanut puhua suomea enemmän myös muualla osallistumisen myötä. Kysymyksiin, ”Oletko oppinut uusia sanoja?” sekä ”Oletko oppinut uusia asioita?”, saatujen vastausten mukaan kaikki olivat oppineet uusia sanoja ja 90 % myös uusia asioita. Kysyimme myös ”Onko helpompaa käydä kaupassa tms.?” 87% vastanneista koki, että asiointi kaupassa ym. on helpottunut. Yksi vastaajista kertoi, ettei edelleenkään käytä suomen kieltä muualla aktiivisemmin, koska kokee, ettei osaa sitä vielä riittävästi ja suomalaiset puhuvat niin nopeasti. Yksi vastaaja kertoi, ettei ole rohkaistunut vielä asioimaan esimerkiksi pankissa ilman sosiaalitoimen apua, koska pankissa käytettävä sanasto on niin vaikeaa.

Kuvio 6 Kysymys 8:n vastausten jakautuminen.

9.4 Sosiaalisten verkostojen muodostumisesta ja aktivoitumisesta kertovat tulokset

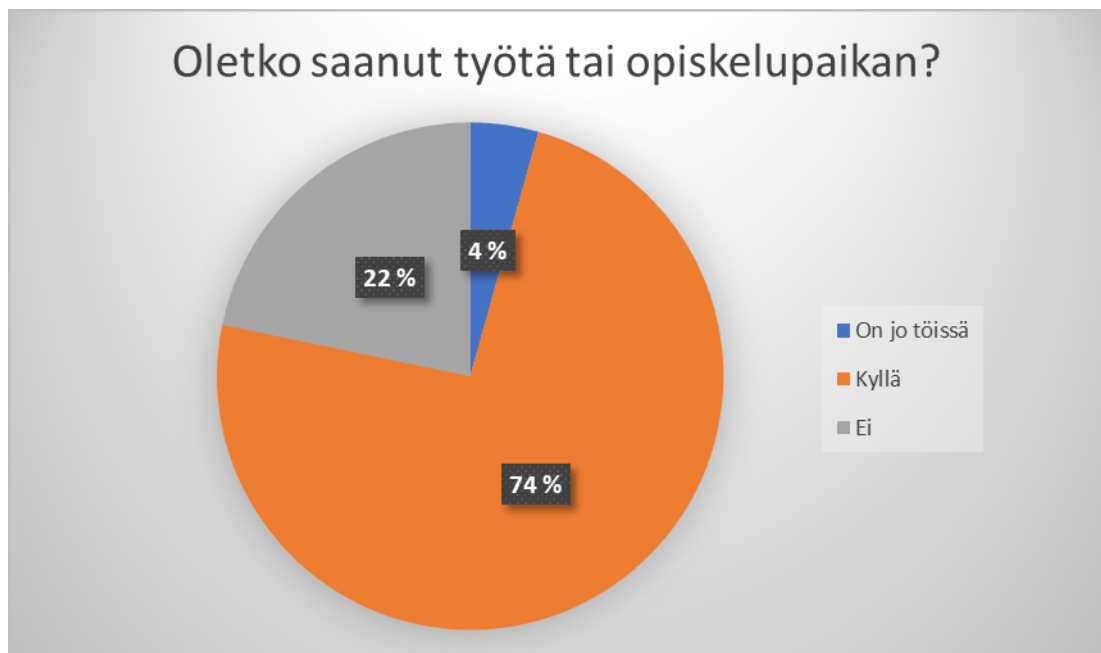
Moniosaisessa kysymyksessä kahdeksan (kuvio 6) kysyimme ”Oletko saanut täältä uusia ystäviä?” sekä ”Oletko saanut suomalaisia ystäviä?” 91% oli saanut kurssin myötä uusia ystäviä ja 78 % oli saanut suomalaisia ystäviä. Yksi vastaaja kertoi, että ei ole saanut ryhmästä suomalaisia ystäviä, ei sellaisia, jotka tulisivat kylään hänen kotiinsa, mutta hän on saanut paljon uusia tuttavuuksia.

Kysyimme myös ”Oletko käynyt myös muissa ryhmissä?” Vähän alle puolet vastanneista oli osallistunut ryhmän aikana myös muuhun ryhmätoimintaan. Tämän kysymyksen kohdalla sukupuolten väliset erot näkyivät selvästi vastauksissa (Taulukko 3). Miehistä vain 22 % oli käynyt muissa ryhmissä, kun vastaava luku naisilla oli huomattavasti suurempi, 69 %. Tutkimme tarkemmin niitä vastaajia, jotka eivät käyneet muissa ryhmissä Monitoimikeskuksen lisäksi. Ilmeni, että he olivat kuitenkin aktiivisia: 91 % ilmoitti saaneensa työ- tai opiskelupaikan (kysymys 10) ja 73 % oli aloittanut uuden harrastuksen (kysymys 11). Lisäksi 71 % miehistä, jotka eivät käyneet muissa ryhmissä, ilmoitti käyvänsä kerran viikossa sekä Kielikahvilassa että Opi suomea -ryhmässä.

Taulukko 3 Oletko käynyt myös muissa ryhmissä?

	Kyllä	Ei
<i>Miehet</i>	2	7
<i>Naiset</i>	9	4
<i>Ei vast.</i>		1
<i>Yhteensä</i>	11	12

Seuraavilla kysymyksillä 9 ja 10 kartoitimme työ- ja opiskeluasioita. Kysyimme ”Oletko hakenut työtä tai opiskelupaikkaa?” ja tarkensimme vielä, onko haku tapahtunut ennen ryhmää vai ryhmään osallistumisen myötä. 48 % oli hakenut työ- tai opiskelupaikkaa ryhmään tulon jälkeen. Kysyimme myös ”Oletko saanut työtä tai opiskelupaikan?” 74% oli saanut työ- tai opiskelupaikan (Kuvio 7).

Kuvio 7 Oletko saanut työtä tai opiskelupaikan?

Kysymyksessä työ- ja opiskelupaikkojen saannista havaitsimme huomattavan eron naisten ja miesten vastauksissa (Taulukko 4). Miehistä 89 % vastasi myöntävästi ja naisista vain 58 %. Eniten työ- tai opiskelupaikan saaneita oli 26 – 35 -vuotiaiden ikäluokassa ja vähiten 36 – 45 -vuotiaissa naisissa.

Taulukko 4 Oletko saanut työtä tai opiskelupaikan? Sukupuoli- ja ikäjakaumat.

		Kyllä	Ei	On jo töissä
18 – 25 v.	Miehet	1		
	Naiset	1	1	
26 – 35 v.	Miehet	5		
	Naiset	2		1
36 – 45 v.	Miehet	1	1	
	Naiset	1	3	
46 – 55 v.	Miehet	1		
	Naiset	1		
56 – 65 v.	Miehet			
	Naiset	1	1	
Ei vast.	Ei vast.	1		
	Naiset	1		
Yhteensä	Miehet	8	1	
Yhteensä	Naiset	7	5	1
Yhteensä		16	6	1

Kysymyksessä 11 kysyimme: ”Oletko aloittanut uuden harrastuksen?” 59 % vastaajista oli aloittanut uuden harrastuksen ja heistä 38 % ryhmään tulon jälkeen.

Kulttuuriin integroitumista selvitimme kysymyksellä 12 ”Oletko oppinut uutta Suomesta?” Kaikki vastasivat ”kyllä”. Vastaajat luettelivat mm. seuraavia asioita: Ajoissa oleminen, Suomen koulutusjärjestelmä, jätteiden kierrätysjärjestelmä, uudet sanat ja yksityiskohdat, uusia ruokalajeja, Suomen sää, Suomen maantieto, suomalaiset ihmiset, talvi ja lumenluominen sekä luontoon liittyviä asioita.

”Kyllä. I have learnt new food mostly soup & bread, the weather (?) especially during the winter, the quiet environment”

”Kyllä. Koivu is national tree, sauna, nature, how snow is cleaned”

”Kyllä, olen oppinut kulttuurista ja olla ajoissa.”

”kyllä, kaikkia asioita, arjen asioita”

9.5 Muita tärkeiksi koettuja merkityksiä toiminnassa

Viimeisessä kysymyksessä kysyimme: ”Mikä on sinulle tärkeää Kielikahvilassa ja Opi suomea -ryhmissä?” Yksi vastaaja korosti kielen oppimisessa sen merkitystä uuteen kotimaahan integroitumisessa. Hän halusi oppia suomen kielen, jotta hän saisi työtä, eikä olisi riippuvainen tukijärjestelmästä.

“The most important thing coming here is learning the language so that I can integrate into the Finnish system easily and get work to be independent [of] the government.”

Yhdessä vastauksessa korostettiin tärkeimmäksi tekijäksi ja opiksi sosiaalista vuorovaikutusta ihmisten välillä, miten lähestytään toista (suomalaista) ihmistä sekä toiminnan hyvää arvoperustaa.

“Relationships to people, how to approach people, good values they promote here”

Yksi vastaaja kertoi, että hän on Monitoimikeskuksen ryhmien myötä aktiivisesti hakeutunut myös muihin ryhmiin. Hän kertoi myös, että Monitoimikeskuksen ryhmiin osallistumisen jälkeen oli helpompi osallistua myös kotoutumissuunnitelman mukaiseen kotoutumiskoulutukseen Kanneljärvellä, kun osasi jo vähän suomea valmiiksi.

Koska yksi vastaajista asuu yksin, hän kokee kotona olemisen tylsäksi, eikä siellä voi puhua ja harjoitella suomea. Hän kertoi, että jos hän olisi kotona, eikä kävisi ryhmissä, hän ei puhuisi suomea. Hän tutustui myös Lohjan kirjastoon ryhmiin osallistumisen myötä. Opi suomea -ryhmän opettaja vei hänet opetuksen jälkeen sinne ensimmäisen kerran ja nyt hän käy kirjastossa aina ryhmän jälkeen. Hän kertoi myös käyneensä konserteissa ryhmän myötä.

Opetuksen taso ja se, että Opi suomea -ryhmissä opetus tapahtuu parityöskentelynä opettajan kanssa, koettiin myös tärkeiksi asioiksi. Yksi vastaajista piti tärkeänä myös sitä, että Opi suomea -ryhmässä voi tehdä opettajan kanssa yhdessä kotoutumiskoulutuksessa tulleita kotitehtäviä. Yksi vastaajista oli iloinen siitä, että hänen Opi suomea – opettajansa osasi hänen äidinkieltään. Se teki opetuksesta hyvää, tehokasta ja henkilökohtaista. Yksi vastaajista kehui myös opetuksen tasoa ja sitä, että hän pystyi tarkistuttamaan omia tekstejään opettajallaan.

10 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA KEHITTÄMISEHDOTUKSIA

10.1 Monitoimikeskuksen sijainti ja matalan kynnyksen toiminta sitouttavat kävijät toimintaan

Kolmannen sektorin toiminta tukee virallista kotouttamistoimintaa ja on tärkeä tekijä etenkin alkuvaiheen kotoutumisprosessissa. Maahanmuuttajat eivät osaa suomea ja viranomaisten järjestämien kielikoulutusten ohella erilaiset kielikerhot ym. toiminnot tukevat kielenoppimista. Kolmannen sektorin kielikoulutuksiin ei ole tutkinto- tms. vaatimuksia, vaan ne toimivat matalan kynnyksen periaatteella ja ovat kaikille avoimia. Oppiminen tapahtuu niissä ryhmätoimintana. Osallistuminen aktiivisesti järjestöjen ryhmätoimintaan voi edesauttaa myös myöhempää aktiivisuutta ja osallistumista yhteiskunnan eri toimintoihin. (Kotouttamisen osaamiskeskus 2013.)

Lohjan Monitoimikeskus ry toimii Lohjalla monen maahanmuuttajan ensikosketuksena kieleen ja ryhmätoimintaan. Tutkimustuloksemme tukivat sitä, että toimintoihin oli helppo tulla mm. keskeisen sijainnin ja maksuttomuuden takia. Toisaalta toiminnan matalan kynnyksen luonnetta kuvasi myös se, että osallistujat voivat ottaa myös lapset mukaan. Tämä tuli esiin myös vastauksissa ja koettiin hyväksi, se mahdollisti kotiäitien osallistumisen. Maahanmuuttajaäidit saattavat jäädä viranomaisten järjestämästä kotoutumis- ja kielikoulutuksesta ulkopuolelle, koska he hoitavat lapsia kotona. Opetus- ja kulttuuriministeriön laatimassa Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi -raportissa tuodaan esiin myös kolmannen sektorin merkitys kotona olevien äitien kielenopetuksessa. Raportissa ohjeistetaan luomaan matalan kynnyksen kieliryhmiä, joissa kotona olevat äidit voivat kokoontua opiskelemaan kieltä ja kulttuuria yhdessä suomea puhuvien kanssa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 33.)

OECD:n tuore raportti kritisoi Suomessa vallalla olevaa luokka- ja kurssimuotoista tapaa opettaa kieltä maahanmuuttajille, sillä kielen oppiminen tapahtuu tehokkaimmin käytännönläheisissä, vapaamuotoisemmissa tilanteissa. (OECD 2018, 27-28.) Lohjan Monitoimikeskuksen matalan kynnyksen ryhmät vastaavat tähän tarpeeseen ja tutkimuksemme mukaan kielen oppiminen on ollut tehokasta, sillä lähes kaikki kokivat kieli-taitonsa parantuneen.

Vaikka Monitoimikeskuksen ryhmiin ei tarvitse ilmoittautua etukäteen, eikä toiminta siis ole sitovaa tai maksullista, oli tutkimukseen vastanneiden osallistuminen tulosten mu-

kaan silti säännöllistä ja aktiivista. Toiminta on siis onnistunut sitouttamaan kävijänsä myös sisältönsä ja merkityksensä avulla.

Vastauksista tuli esiin myös kehittämis ehdotus, jonka mukaan toiminnasta voisi tiedottaa entistä aktiivisemmin ja enemmän. Tämä toisi myös ehkä lisää kävijöitä toiminnan pariin.

Monitoimikeskuksen tekemän Tuloksellisuus- ja vaikuttavuus selvityksen mukaan ryhmiin koettiin helpoksi tulla myös hyvän ilmapiirin ja suvaitsevaisuuden takia (Lohjan Monitoimikeskus ry 2017, 9). Tämä tuli esiin myös meidän tutkimuksessamme. Moni korosti vastauksessaan ilmapiirin ystävällisyyttä ja esiin tuotiin myös hyvät arvot, joihin kuuluu myös suvaitsevaisuus.

10.2 Kielitaito on parantunut ja se on helpottanut arkea

Kotouttamisen vaikuttavuus ja mittaaminen –projektin (Accenture 2006) keskeisiä tuloksia oli, että kielitaito on keskeistä onnistuneelle kotoutumiselle. Kielitaidon opiskelua tulisikin tukea ja rohkaista. Myös OECD:n tuoreessa raportissa (OECD 2018) painotetaan kielen oppimisen merkitystä kotoutumisessa.

Kielen avulla asemoimme itsemme ympäröivään ja ilmaisemme itseämme muille. Puutteellinen kielitaito rajoittaa mahdollisuuksia toimia ja se onkin myös resurssi ja väline osallistua erilaisiin toimintoihin ja ympäröivään arkeen. Tämä ilmeni myös tutkimuksemme tuloksissa. Osallistujat ymmärsivät kielitaidon olennaiseksi tekijäksi omassa kotoutumisprosessissaan ja 91% vastasi, että käy kieliryhmissä juuri kielen oppimisen vuoksi. Valtaosa oli myös kokenut kielitaitonsa parantuneen ryhmien myötä ja tämä oli edesauttanut kielen käyttämistä myös muissa yhteyksissä, sillä yli puolet kertoi puhuneensa suomea enemmän myös muualla. Esimerkiksi kaupassa ym. asioiminen oli helpottanut hyvin monella. Toisaalta vastauksissa tuli myös esiin, että asioiminen esimerkiksi pankissa on vielä vaikeaa, koska ei osata kieltä riittävästi ja suomalaiset puhuvat niin nopeasti. Sanasto eri tilanteissa koettiin myös vaikeaksi. Tämä kannattaa ehkä huomioida myös Kielikahvila- ja Opi suomea –ryhmien toiminnassa. Niissä voitaisiin opetella erilaisia käytännön tilanteita esimerkiksi draaman ja esimerkkien avulla.

Kotoutumiskoulutuksessa kävijä halusi kertoa, että hänen oli helpompaa osallistua viralliseen kotoutumiskoulutukseen, koska hän oli oppinut jo vähän suomea Monitoimikeskuksessa. Tämä tulos korostaa Monitoimikeskuksen roolia kielenopetuksessa, etenkin

alkuvaiheen kielenopetuksessa. Kieli opitaan turvallisessa ja aktivoivassa ympäristössä, vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

Koska kotoutumisen tärkeimpiä osatekijöitä on kielen oppiminen, voidaan todeta, että Monitoimikeskuksen ryhmiin osallistuvilla on paremmat edellytykset kotiutua.

10.3 Uusia ystäviä sekä vuorovaikutusta

Maahanmuuttajien identiteetti on muodostunut heidän kotimaassaan, omaan äidinkielen pohjautuen. Uudessa maassa he ovatkin uuden edessä ja joutuvat ikään kuin muodostamaan ja sanoittamaan identiteettiään uudella kielellä. On vaikea kertoa itsestä ja vaikkapa tuntemuksistaan, kun sanoja ei löydy. Saamiemme vastausten mukaan ryhmissä käytiin kielen oppimisen lisäksi myös tutustumassa ihmisiin ja tapaamassa ihmisiä, olemaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Ryhmään osallistuminen muokkaakin osallistujien identiteettiä uudessa maassa ja toisaalta sieltä saa uusia sanoja sanoittamaan omia ajatuksia. Monitoimikeskuksen Kielikahviloissa keskustellaan ja harjoitellaan vuorovaikutusta suomeksi ja vastauksista tulikin esiin, että niissä oppii myös, miten suomalaisia lähestytään ja miten täällä luodaan ystävyysuhteita.

Yksi kotoutumisen tärkeitä osatekijöitä onkin sosiaalisen verkoston muodostuminen uudessa maassa ja kulttuurissa. Verkoston merkitys korostuu maahanmuuttotilanteessa, kun kaikki ympärillä on vierasta (Rönneberg 1999, 93). Työministeriön Kotouttamisen vaikuttavuus ja mittaaminen –projektin (Accenture 2006) tuloksissa tuli myös esiin sosiaalisen verkoston merkitys. Etenkin kantaväestön ja maahanmuuttajien välinen verkostoituminen todettiin edellytykseksi kotoutumiselle.

Saamiemme tulosten mukaan valtaosa oli muodostanut ryhmissä uusia sosiaalisia suhteita. Ystävyysuhteita oli syntynyt sekä osallistujien kesken että osallistujien ja kantaväestön kuuluvien vapaaehtoisten kesken. Toiminta siis tukee osallistujien sosiaalista kiinnittymistä uuteen kotimaahan. Reilu viidesosa vastaajista ei ollut saanut ryhmästä kuitenkaan suomalaisia ystäviä. Yhtenä syynä mainittiin mm. suuri ikäero osallistujan ja Opi suomea –ohjaajan välillä. Olisikin tärkeää saada vapaaehtoisten joukkoon eri ikäryhmien edustajia, jotta luontevia ystävyysuhteita syntyisi yhä enemmän.

Vastauksissa tuli esiin myös se, että ryhmiin osallistumisen myötä oli uskallettu osallistua myös muihin ryhmiin. Tämä taas tukee laajemman sosiaalisen verkoston muodostumista. Osallistuminen muihin ryhmiin jäi kuitenkin alle puoleen vastaajista. Toisaalta

moni näistä kertoi käyvänsä Monitoimikeskuksen ryhmissä säännöllisesti vähintään kerran viikossa. Kielitaidon karttuessa aktiivisuus ja rohkeus osallistua myös muihin ryhmiin ja toimintoihin todennäköisesti paranee.

Tulostemme mukaan Lohjan Monitoimikeskuksen ryhmien myötä osallistujat olivat siis saaneet uusia ystäviä ja sosiaalisia kontakteja, myös kantaväestöstä, ja tämä parantaa heidän mahdollisuuksiaan kotoutua.

10.4 Työn hakeminen vaatii kielitaitoa

Yksi kotoutumisen tärkeistä tekijöistä, ja myös hyvinvoinnin peruspilareista, on elämänhallinnan tunne. Elämänhallinnan tunnetta tukee se, että kykenet osallistumaan ympäröivään arkeen ja saat mahdollisesti esimerkiksi opiskelu- tai työpaikan. Hyvin moni kyselyyn vastanneista oli osallistunut toimintaan vasta lyhyen ajan, alle kuusi kuukautta. Kielitaidon kehittäminen onkin heillä vielä alussa. Vastauksissa tuli esiin se, että kielitaitoa halutaan kehittää, jotta olisi mahdollisuus saada myös työtä. Yksi vastaaja kertoi, että tytär hoitaa paljon hänen asioitaan ja tytär on myös kertonut, että työn saaminen ilman kielitaitoa on Suomessa vaikeaa. Toinen vastaaja korosti vastauksessaan, että hän haluaa parantaa kielitaitoaan juuri siksi, että saisi työtä, eikä olisi niin riippuvainen tukijärjestelmästä. Tässä vastauksessa korostuu tarve hallita omaa elämää ja talouttaan ja kieli nähdään siihen avaimena.

Valtaosa osallistujista oli hakenut työpaikkaa, osa jo ennen ryhmiin osallistumista, mutta iso osa myös ryhmään osallistumisen jälkeen. Miehet olivat työllistyneet merkittävästi paremmin kuin naiset. Eniten työ- tai opiskelupaikan saaneita oli 26 – 35 -vuotiaiden ikäluokassa ja vähiten 36 – 45 -vuotiaissa naisissa. Tämä saattaa selittyä myös perhe-tilanteella – moni nainen yrittää yhdistää lastenhoidon ja työllistymisen. Se saattaa korostua enemmän tietyissä kulttuureissa, mutta on toki myös kantaväestöön kuuluvien naisten haaste. Nuorten parempi työllistyminen noudattelee kantaväestön työllistymisprofiilia. Elinkeinoelämän Valtuuskunnan mukaan jo 40-44-vuotiaiden työttömien on vaikeampi työllistyä, kuin nuorempien. (Myrskylä & Pyykkönen 2015, 6.)

Työllistymisen näkökulmaa kannattaa pohtia ryhmien tulevassa toiminnassa. Kielikahvilassa voisi vahvistaa kävijöiden työnhakuun liittyvää sanastoa sekä esimerkiksi käydä läpi palveluita ja kanavia työnhakuun tai opiskeluun. Tässä voi hyödyntää myös vieraillevia kävijöitä eri instansseista. Toiminnassa voi huomioida myös osallistujien vaikut-

tamismahdollisuuden ja kävijät voivat esimerkiksi ehdottaa itseä lähellä olevien alojen sanastoa ryhmien teemaksi. Jo työllistyneitä osallistujia kannattaa myös aktivoida kertomaan omasta työllistymispolustaan.

Ryhmien merkitystä työllistymiselle ei tämän tutkimuksen perusteella voida suoraan osoittaa, vaikka osa olikin hakenut työpaikkaa ryhmiin osallistumisen jälkeen ja 74% hakeneista myös saanut työpaikan. Kielitaidon selkeän kohenemisen voidaan kuitenkin olettaa parantaneen osallistujien työllistymistä.

10.5 Osallisuutta, osallistumista, tietoa Suomesta ja kulttuurista

Tuloksellisuus- ja vaikutus selvityksessä tuotiin myös esiin sitä, että osallistujat saavat ryhmien toiminnan kautta paljon tietoa kaupungin tarjoamista palveluista ja kulttuurista (Lohjan monitoimikeskus ry, 2017, 9). Tutkimuksemme vastaajat kertoivat, että toiminnan myötä he ovat tutustuneet mm. Lohjan kirjastoon, käyneet konserteissa ym.

Kielitaidon paranemisen myötä yksilön elämänhallinta uudessa maassa paranee ja osallistuminen eri toimintoihin mahdollistuu. Vastausten mukaan muihin ryhmiin ei vielä oltu uskallettu osallistua niin paljon (alle puolet), mutta vähitellen toiminnalla on varmasti vaikutusta myös muuhun aktiivisuuteen. Asioiminen, kuten kaupassa käyminen, oli jo helpottunut.

Ympäröivän uuden kotimaan ja kulttuurin tuntemus on tärkeää integroitumisen näkökulmasta. Vastauksissa tulikin esiin se, että Monitoimikeskuksen ryhmiin osallistumisen myötä oli opittu paljon uutta Suomesta ja suomalaisista. Esiin tuotiin kulttuurisista tavoista mm. se, että Suomessa ollaan yleensä ajoissa. Täsmällisyys on selkeästi suomalaiseseen kulttuuriin sidottu asia ja tärkeä sisäistettävä asia esimerkiksi työelämää ajatellen.

Tuloksellisuus- ja vaikutus selvityksessä tuotiin esiin, että moni ryhmässä käyneistä on aktivoitunut myös muilla elämän osa-alueilla, kuten harrastuksissa tai saamalla työ- tai opiskelupaikan. Moni tähän kyselyyn osallistuneista oli aloittanut ryhmässä käymisen alle vuosi sitten (11 vastaajaa) eli he olivat uusia kävijöitä. Tämä vaikutti siihen, että vastaajilla ei ollut vielä niin paljon osallistumista muissa ryhmissä, näiden ryhmien ulkopuolella. Harrastuksista kysyttäessä vain osa oli aloittanut uuden harrastuksen lähi-aikoina. Tähänkin vaikuttaa varmasti kielitaidon puutteellisuus ja vielä lyhyt maassa-oloaika. Toisaalta tulos kertoo, että Monitoimikeskus on monelle se ensimmäinen kon-

takti ja ryhmätoiminta, johon osallistutaan. Erilaiset ryhmät, ja osallistuminen niihin, tukevat toinen toistaan ja aktivoivat osallistujia sekä antavat mahdollisuuksia sosiaali-
seen vuorovaikutukseen. Yksi vastaajista sanoikin, että esimerkiksi osallistuminen Mo-
nitoimikeskuksen ja Hiiden opiston ryhmiin tuki toinen toistaan.

Kävijät voivat TVS-raportin mukaan myös itse ehdottaa aiheita ryhmiin. Kun heille an-
netaan vaikutusmahdollisuus ryhmien teemojen ja toteutuksen suunnitteluun, tukee se
heidän elämänhallinnan ja osallisuuden tunnettaan. Tätä mahdollisuutta kannattaa en-
tisestään lisätä toiminnan suunnittelussa.

11 TUTKIMUKSEN ARVIOINTI

11.1 Toteutuiko tutkimuksen validiteetti?

Tutkimuksen rakennevaliditeetti määrittelee sitä, miten mitattavat asiat mittaavat sitä, mitä halutaan mitata ja saada selville. Ulkoinen validiteetti taas tarkoittaa sitä, miten tutkimusasetelman tuottamia tuloksia voidaan yleistää koskemaan myös muita vastaavia tilanteita ja ihmisiä. Tutkimuksen sisäinen validiteetti tarkoittaa, että tutkittavilla asioilla voidaan todentaa havaittava yhteys, jolloin voidaan olettaa, että muutokset toisessa vaikuttavat myös toiseen. (Elmes ym. 2012, 185-188.)

Tehdessämme haastattelututkimusta ja -lomaketta meidän tuli pohtia kysymykset siten, että ne todella mittaavat matalan kynnyksen kielen opiskelun vaikutusta ja merkitystä osallistujan kotoutumiseen (kielitaitoon, sosiaalsiin verkostoihin, aktiivisuuteen). Jotta tuloksia voitaisiin yleistää koskemaan muiden maahanmuuttajien vastaavaa tilannetta, tulisi esimerkiksi otannan olla riittävän suuri. Tässä tutkimuksessa otanta jäi pieneksi, joten laajaa yleistystä ei voida tehdä. Sisäinen validiteetti tässä tutkimuksessa ilmenee vastauksissa ilmi tulevilla konkreettisilla vaikutuksilla, joita ryhmiin osallistumisella on ollut kotoutumiseen. Silloin voidaan todeta, että osallistuminen on vaikuttanut kotoutumiseen ja syy-seuraussuhde on todennettavissa.

Tutkimuksemme validiteettiin vaikutti olennaisesti laatimamme kysymyslomake. Saimme sen avulla vastauksia toiminnan merkityksestä osallistujien kotoutumiseen? Kielitaidon puutteellisuuden sekä useiden kieliryhmien vuoksi muotoilimme lomakkeen selkeäksi kyllä/ei -tyyppiseksi haastatteluksi. Haastattelussa oli kuitenkin mahdollisuus kommentoida kysymyksiä myös sanallisesti. Lomakkeen muoto rajasi vastauksia ja ne jäivät lyhyiksi. Jotkin kysymyksenasettelut olisi voinut tehdä toisin. Olisimme saaneet enemmän tietoa kysymällä erikseen työstä ja opiskelusta sekä erottamalla kotoutuskoulutuksen ammattiin opiskelusta. Toiminnan merkitys kunkin vastaajan kotoutumiseen olisi tullut paremmin esiin monipuolisemmissa vastausvaihtoehdoissa ja syvemmälle menevissä kysymyksissä. Toisaalta käsitteet vaihtelevat myös kulttuureittain ja moni oman itsen reflektointiin liittyvä käsite on ehkä vieras jostain toisesta kulttuurista tulevalle. Emme voi myöskään aukottomasti osoittaa, että esimerkiksi työ- tai opiskelupaikan hakeminen olisi seurannut juuri ryhmiin osallistumisen tuomasta rohkeudesta tai muusta vaikutuksesta. Sama pätee harrastuksia kartoittavaan kysymykseen. Kielitai-

don paranemisen, uusien ystävien saamisen, asioinnin helpottumisen sekä kulttuurisen tuntemuksen lisääntymisen sen sijaan voidaan todeta seuranneen ryhmiin osallistumisesta.

11.2 Toteutuiko tutkimuksen reliabiliteetti?

Tutkimuksen reliabiliteetti eli luotettavuus tarkoittaa, että mikäli tutkimus toteutettaisiin uudestaan samoin asetelmin, saataisiin sama tulos. Reliabiliteettia voidaan testata toteuttamalla tutkimus uudestaan tai toteuttamalla vastaava tutkimus. (Elmes ym. 2012, 191.) Tässä tutkimuksessa testausta ei voitu toteuttaa, mutta reliabiliteettia voitiin arvioida vertaamalla saatuja tuloksia monitoimikeskuksen TVS-raporttiin. Saamamme tulokset ovat linjassa TVS:n palautekyselyissä saatuihin vastauksiin.

11.3 Laadullisen tutkimuksen joustavuus ja muotoutuminen prosessissa

Laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä, että tutkimussuunnitelma muotoutuu tutkimuksen edetessä. Toteutuksessa tarvitsee olla joustava ja on osattava muuttaa suunnitelmia, jos olosuhteet niin vaativat. (Hirsjärvi ym. 2009, 164.) Tutkimuksemme toteutus muokkautui kohderyhmän mukaan. Ensimmäisen haastattelukerran jälkeen jouduimme esimerkiksi muokkaamaan kyselylomaketta. Jokainen haastattelutilanne oli myös erilainen ja lomakkeen täyttämässä piti edetä osallistujan kielitaidon mukaan. Laadullisen tutkimuksen joustavuutta kuvastaa myös, että teimme vielä lokakuussa lisähaastattelut, koska katsoimme, että tutkimusten tulosten kattavuuden ja luotettavuuden kannalta on olennaista saada vielä lisähaastatteluita.

11.4 Jatkotutkimustarpeet

Moni tutkimukseemme osallistunut oli vasta kotoutumisen alkuvaiheessa ja oli käynyt Monitoimikeskuksessa vain vähän aikaa. Olisi mielenkiintoista tehdä jatkotutkimus esimerkiksi vuoden päästä. Mikäli vastaajien joukossa olisi silloin samoja osallistujia, tulisi toiminnan merkitys kotoutumiselle vielä selkeämmin esiin. Lisäksi kyselylomaketta voisi kehittää ja tutkia työllistymistä ja opiskelua omina alueinaan eikä yhdessä, kuten nyt teimme. Vastaava tutkimus olisi hyvä tehdä myös tulkin avustuksella, jolloin kysymykset voisivat olla kattavampia ja yksityiskohtaisempia.

LÄHTEET

- Accenture. 2006. Työministeriön kotouttamisen vaikuttavuus ja mittaaminen -projektin loppuraportti. Viitattu 9.9.2018 <https://ec.europa.eu/migrant-integration/>
- Augoustinos, M. Walker, I. Donaghue, N. 2006. Social Cognition. An integrated Introduction. Sage Publications Ltd.
- Elmes, D.G., Kantowitz, B.H. ja Roediger III, H.L. 2012. Research Methods in Psychology. Cengage Learning.
- Euroopan ihmisoikeussopimus (Yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi) sellaisena kuin se on muutettuna yhdennellätoista pöytäkirjalla. 63/1999. Annettu Helsingissä 20.5.1999. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1999/19990063>
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 604/2013 (Dublin III -asetus). Annettu 26.6.2013. Saatavilla <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=celex:32013R0604>.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Kansalaisuuslaki 16.5.2003/359. Annettu Helsingissä 16.5.2003. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2003/20030359>.
- Kempas, K. 2017. Turvapaikanhakijana Suomeen tullut lääkäri joutuu odottamaan vuosia, että saa harjoittaa ammattiaan – Kotouttamiseen sijoitettiin enemmän rahaa kuin koskaan, mutta näkyykö se käytännössä? Helsingin Sanomat. Luettu 14.11.2018 <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000005300156.html?share=19fe9859b1827de8d7f05e7cd875b76f>
- Kerkelä, L. Syyrialaiset turvapaikanhakijat ovat karttaneet vuosien ajan Suomea mutta tänä vuonna heistä on tullut suurin hakijaryhmä - tästä se johtuu. 24.7.2017. Helsingin Sanomat. Luettu 25.7.2017.
- Kivipelto, M.; Blomgren, S.; Karjalainen, P. & Saikkonen, P. (toim.) 2013. Vaikuttavaa aikuisosiaalityötä - arviointimalleista mittareihin. Tutkimus- ja kehittämishankkeen loppuraportti. THL raportti 8/2013. Viitattu 9.10.2018 http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/104473/URN_ISBN_978-952-245-864-3.pdf?sequence=1
- Korhonen, V. ja Puukari S. 2013. Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö. Juva: PS-kustannus.
- Kotakari, U. & Rusanen, T. 1996. Mihin kansalaiset turvautuvat. Teoksessa Matthies, A-L., Kotakari, U. & Nylund, M. (toim.) Välittävät verkostot. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 177-178.
- Kotouttamisen osaamiskeskus 2014. Järjestöjen tuki. Viitattu 5.11.2018 <https://kotouttaminen.fi/jarjestojen-tuki>
- Kotouttamisen osaamiskeskus 2013. Kotoutumisen seurannan indikaattorit. Viitattu 26.4.2018. <http://kotouttaminen.fi/indikaattorit>
- Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386. Annettu Helsingissä 30.12.2010. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20101386>.
- Laki maahanmuuttovirastosta (ent. ulkomaalaisvirastosta) 3.2.1995/156. Annettu Helsingissä 3.2.1995. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1995/19950156>
- Lohjan kaupunki 2013. Kotouttamisohjelma. Viitattu 8.9.2018. <http://kaupunki.lohja.fi/Liitetiedostot/Strategiat/Kotouttamisohjelma%20KV%2015052014.pdf>

- Lohjan kaupunki 2018a. Aikuissosiaalityö. Maahanmuuttajapalvelut. Haastateltu 28.2.2018.
- Lohjan kaupunki 2018b. Taskutilasto 2018. Viitattu 14.11.2018
<https://lohja.emmi.fi//xfC6wNP829xC>
- Lohjan monitoimikeskus ry. 2017. Tuloksellisuus- ja vaikutus selvitys. Lohja.
- Lohjan monitoimikeskus ry. 2018. Viitattu 30.1.2018 <http://www.lohjanmonitoimikeskus.fi/>
- Maahanmuuttovirasto 2016. Suomessa vakinaisesti asuvat ulkomaalaiset 31.12.2016 ennakkoarvio. Viitattu 18.9.2018 Saatavissa <https://migri.fi/documents/5202425/6166917/2016>
- Maahanmuuttovirasto 2016. Turvapaikanhakijat 2016 -tilasto. Viitattu 20.9.2018. Saatavissa https://migri.fi/documents/5202425/6161882/65765_Tp-hakijat_2016.xlsx
- Maahanmuuttovirasto 2017. Kiintiöpakolaiset. Viitattu 18.9.2018 Saatavissa <https://migri.fi/documents/5202425/6160769/Kiinti%C3%B6pakolaiset+2003-2017>
- Myrskylä, P. & Pyykkönen, T. 2015. Tulevaisuuden tekijät. Elinkeinoelämän Valtuuskunta. Viitattu 14.11.2018 <https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2015/01/Tulevaisuuden-tekij%C3%A4t.pdf>
- Nisula, L. 2011. Vuorovaikutuskulttuuri ja sen jäsentymisen maahanmuuttajien työllistämismenuksessa. Saatavilla <http://lauda.ulapland.fi/handle/10024/61761>.
- OECD 2018. Working Together: Skills and Labour Market Integration of Immigrants and their Children in Finland. Paris: OECD Publishing. Saatavilla <https://doi.org/10.1787/9789264305250-en>
- Oikeusministeriö ja Selkokeskus. 2014. Avoin ja yhdenvertainen osallistuminen. Viitattu 1.5.2018. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76536/selkosuomiesite_22_s.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017. Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi - kipupisteet ja toimenpide-esitykset II. Viitattu 5.11.2018. Saatavilla <https://minedu.fi/documents/1410845/4240776/maahanmuuttoraportti.pdf>
- Pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus. 77/1968. Annettu Genevessä 28.7.1951. Saatavissa https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1968/19680077/19680077_2
- Pietikäinen, S. & Mäntynen, A. 2009. Kurssi kohti diskurssia. Tallinna: Tallinna Raamatutrükikoda.
- Rasilainen, L. 2016. Kotoutuminen kuntoon! Lahti: Ajatuspaja Visio.
- Riisalo, Jana. Lohjan Monitoimikeskus ry. Haastateltu toukokuu 2018.
- Ruuhivuori, J. Nikander, P ja Hyvärinen, M. 2010. Haastattelun analyysi. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.
- Rönberg, L. 1999. Eriytynyt ja moniulotteinen kolmas sektori. Teoksessa Hokkanen, L., Kinnunen, P. ja Siisiäinen, M. (toim.) Haastava kolmas sektori. Pohdintoja tutkimuksen ja toiminnan moninaisuudesta. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 93.
- Saukkonen, P. 2013. Erilaisuuksien Suomi: Vähemmistö- ja kotouttamispolitiikan vaihtoehdot. Helsinki: Gaudeamus.
- Siirto, U. & Tuuri, K. 2015. Yhteistyön menetelmät sosiaalialalla. Teoksessa Näkki, P. & Sayed, T. (toim.) Asiakastyön menetelmiä sosiaalialalla. Keuruu: Otavan kirjapaino, 127.

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301. Annettu Helsingissä 30.12.2014. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301>

Sosped Säätiö 2018. Vaikuttavuuden arviointityökalu. Viitattu 14.11.2018 <http://www.sosped.fi/toivehattu/>

Strömmer, M. 2017. Mahdollisuuksien rajoissa: Neksusanalyysi suomen kielen oppimisesta siivoustyössä. Jyväskylä Studies in Humanities 336. Väitöskirja. Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Suomen kieli. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viitattu 28.9.2018 <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/56113>

THL 2016. Osallisuuden osatekijät. Viitattu 1.5.2018. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus/osallisuuden-osatekijat>

THL 2017. Avainmittari. Viitattu 9.10.2018 <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/hankkeet-ja-hanketuki/arviointi/tyo-ja-toimintakykymittareita/esimerkkeja/avain-mittari>

Tilastokeskus 2018. Maahanmuuttajat väestössä. Viitattu 18.9.2018 <https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa.html>

Työ- ja elinkeinoministeriö 2013. Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2013. Saatavissa <https://tem.fi/documents/1410877/2872337/Kotouttamisen+kokonaiskatsaus+2013+23102013.pdf>

Työ- ja elinkeinoministeriö 2018. Ulkomaalaiset Suomessa. Viitattu 28.9.2018 <https://tem.fi/ulkomaalaiset-suomessa>

Ulkomaalaislaki 30.4.2004/301. Annettu Helsingissä 30.4.2004. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2004/20040301>

Valtonen, A. 2005. Ryhmäkeskustelut – Millainen metodi? Teoksessa Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (toim.) Haastattelu: tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 223-241.

Vuorinen, M. 2016. TOIVEHATTU – mittaamassa elämän mielekkyyttä. Teoksessa Raivio, M., Raivio, J., Purola, M. ym. (toim.) Minun kulttuuripajani: tarinoita toivosta, kohtaamisesta ja mielenterveydestä. Helsinki: Sosped säätiö. 78 – 81.

Yhdenvertaisuuslaki 30.12.2014/1325. Annettu Helsingissä 30.12.2014. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>

MONITOIMIKESKUKSEN KIELIKAHVILA JA OPI SUOMEA – RYHMÄ

Kuinka kauan olet käynyt Kielikahvilassa tai Opi suomea -ryhmässä? _____

Kuinka usein käyt...

A) Kielikahvilassa?   1 kerran viikossa   2 kertaa viikossa   silloin tällöin

B) Opi suomea -ryhmässä?   1 kerran viikossa   silloin tällöin

Miksi käyt?

_____

_____

Onko tänne helppo tulla?   Kyllä   Miksi? _____

Ei   Miksi? _____

Kielikahvila ja Opi suomea ovat ilmaisia, onko se hyvä asia?   Kyllä   Ei

Kielikahvila ja Opi suomea –ryhmiin ei tarvitse ilmoittautua, onko se hyvä asia?   Kyllä   Ei

Onko suomen kielesi parantunut?   Kyllä

Ei

Miksi ei? _____

Kun olet käynyt kielikahvilassa tai Opi suomea –ryhmässä...

Oletko puhunut enemmän suomea myös muualla?   Kyllä   Ei

Oletko oppinut uusia sanoja?   Kyllä   Ei

Oletko oppinut uusia asioita?   Kyllä   Ei

Onko helpompaa käydä kaupassa tms.?   Kyllä   Ei

Oletko saanut täältä uusia ystäviä?   Kyllä   Ei

Oletko saanut suomalaisia ystäviä?   Kyllä   Ei

Oletko käynyt myös muissa ryhmissä?   Kyllä   Ei

Oletko hakenut työtä tai opiskelupaikkaa? Kyllä, ennen tähän ryhmään tuloa

Kyllä, tähän ryhmään tulon jälkeen

Ei

Oletko saanut työtä tai opiskelupaikan?

Kyllä Ei

Oletko aloittanut uuden harrastuksen?

Kyllä, ennen tähän ryhmään tuloa

Kyllä, tähän ryhmään tulon jälkeen

Ei

Oletko oppinut uutta Suomesta?

Kyllä Ei

Mitä olet oppinut?

Mikä on sinulle tärkeää Kielikahvilassa tai Opi suomea -ryhmissä?

TAUSTATIEDOT

Mies Nainen

Kuinka vanha olet? Alle 18 vuotta 46 – 55 vuotta

18 – 25 vuotta 56 – 65 vuotta

26 – 35 vuotta Yli 65 vuotta

36 – 45 vuotta

Kotimaa _____ Äidinkieli _____

Kuinka kauan olet ollut Suomessa? _____ vuotta _____ kuukautta

Kiitos osallistumisestasi!